

METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierapi NFFT.

Utgis normalt i fire ganger pr. år (januar, april, august, november) med deadline den 1. måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni). Opplag 1300 .

REDAKSJON:

Kari Yvonne Kjølås DDPS , Poliklinikken (PUT), Drammen sykehus,
Klinikk for psykiatri og rus, Vestre Viken HF
Haugesgt. 89 A, 3019 Drammen. Tlf: 32 861700 / 90097996
Mail: kariyk@online.no

Pål Abrahamsen Seilduksinstituttet AS, Markveien 23, 0554 Oslo
Tlf: 952 22 604 Mail: paabraha@online.no

Hilde Ingebrigtsen Tlf: 950 67 545 Mail: hildeingebrigtsen@yahoo.no

Faste skribenter:

Suzanne Børretzen : suzanneborretzen@yahoo.com

Marie Theisen : marietheisen@outlook.com

NFFT: NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

Smedgata 49, 0651, Oslo (merk: NFFT / Metaforum).

STYRET I NFFT:

Pelle Slagsvold Leder .

24SJU Kirkens Bymisjon, Tollbugt.3, 0152 Oslo

Mobil: 91712933 / Jobb: 48890547

Mail: Pelle.slagsvold@bymisjon.no / pelle.slagsvold@nfft.no

Bente Barstad (styremedlem / nestleder)

Familieavdelingen Modum Bad, 3371 Vikersund

Tlf.: 32 74 97 55 / 918 49 236.

Mail: bente.barstad@nfft.no / bentebar@online.no

Jarle Svardal (styremedlem) / webansvarlig)

Homansbyen familiekontor. Oscarsgate 20, 0352 Oslo, Tlf: : 46616660

Mail: jarle.svardal@nfft.no

Jannicke Walther Tindberg (styremedlem)

Familievernkont. Enerhaugen, Smedgata 49, 0651 Oslo, Tlf.: 915 57 508

Mail: jannicke.walther.tindberg@nfft.no

Siv Merethe Myhra (styremedlem)

Diakonhjemmets høgskole Postboks 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf. 22 45 19 71 / 99 27 66 18

Mail: siv.myhra@nfft.no

Alicja Olkowska (varamedlem) RBUP. Postboks 4623,

Nydalen 0405 Oslo. Telefon: 22 58 60 82/ 93036883.

Mail: alicja.olkowska@nfft.no / alicja.olkowska@r-bup.no

Henriette C. Alsing (varamedlem) Ambulant Familieenhet (AFE)

Bjerketun, BUPA, Vestre Viken HF. Tlf. 905164 63

Mail: henriette.alsing@nfft.no

Halvor de Flon (varamedlem)

Åsebråten Barne- og ungdomspsykiatriske klinikk,

Åsebråtteveien 27.1605 Fredrikstad. Tlf: 95179924

Mail: halvor.deflon@nfft.no / deflon_2000@yahoo.no

SEKRETARIAT

Allan Ettrup Hansen (Daglig leder / regnskapsansvarlig)

Homansbyen familievernkontor, Oscarsgt.20, 0258 Oslo

Tlf: 977 24 2 68 Mail: allan.etrup.hansen@nfft.no

Arne Kallekleiv (Medlemsansvarlig)

Familievernkontoret Øvre Romerike, postboks 202, 2051 Jessheim.

Tlf. 950 72 404 Mail: arne.kallekleiv@nfft.no

Medlemskap i NFFT

kr. 800,- pr år.

Inkludert i prisen er

4 nummer av tidsskriftet

FOKUS PÅ FAMILIEN

og 4 nr. av medlemsbladet

Metaforum

samt rabatter på foreningens

og andre arrangementer.

Bankkonto: 7874 05 96348

ANNONSER TIL METAFORUM

Vi tar gjerne imot annonser om
det som skjer innen feltet,
som kurs, seminarer, ledige
stillinger, bokannonser, viktige
begivenheter og hva det ellers
måtte være.

Prisen er:

¼ side kr. 1000,-

½ side kr. 2000,-

1/1 side kr. 4000,-.

For fargeannonser

Kr. 500,- ekstra pr. annonse

Annonse kun på web

Kr. 2000,-

Annonser for kurs med rabatt for
NFFTs medlemmer er gratis.

Send teksten på e-post

Frister og adresser står øverst på
denne siden.

Forside: Frances McDonald McNair

Golden Heart - 1904

National Museums Liverpool

Nytt år og Metaforums årgang 31 har startet. Vi er i gang igjen – og vi ser tilbake. Ga vi i redaksjonen noen nyttårslofter i fjor som ikke har holdt? Nei, vi tror ikke det - og det er nok fordi vi ikke ga noen. Man kan håpe, man kan tro og man kan ønske, og mye av det sist nevnte har blitt innfridd i året som gikk, andre ikke, men man skal være varsom med å love for mye. Så ingen store løfter fra oss for 2014 heller, bare gode ønsker.

Og vi ser fremover: NFFT fortsetter sitt arbeid mot en ny årskonferanse på Vetre i februar. En samling med *Terapeuten på dagsorden*. På tide vi ser litt på oss selv og hva det gjør med oss å kontaine så mange historier og skjebner – og hvordan vi best kan ta vare på oss selv som terapeuter.

Styret i NFFT er også i ferd med å gjøre sine oppsummeringer og oppdateringer med årsberetning og nye tiltaksplaner. Regnskap og budsjett.

Den nye lederen av foreningen har snart sittet ett år, og vi bringer et lite portrett av mannen vi valgte på årskonferansen i fjor.

Vi i redaksjonen ønsker å gjøre bladet bedre. I den sammenhengen tar vi gjerne imot tips og råd fra leserne. Hva ønsker dere mer av og hva mindre av? Forslag til nye faste spalter? Noe dere selv kunne ønske å bidra med der? Selv kunne vi gjerne tenke oss en side for lesernes mening – for innspill og kommentarer. Vi kunne også tenke oss tips, resymeer og henvisninger til interessante saker og spennende steder dere har blitt kjent med i andre i tidsskrifter og journaler. Vi vurderer også å opprette en link via NFFT-websidene og facebook til Metaforum. Det er ikke "likes" vi er ute etter, men dialog med medlemmene. Ellers er vi godt fornøyde med tilgangen på stoff til bladet i året som gikk – og takker igjen for alle bidrag.

Dette nummeret er preget av oppsummeringer fra Førjulsseminaret 2013, "MANGFOLD - Verdier og verdighet i møtet med den andre", som ble gjennomført i begynnelsen av desember. Forelesere denne gangen var Fakhra Salimi, Leder av MiRA-senteret, og Gry Stålsett fra Modum bad. Gode talere og musikalske innslag ved Tor Egil Braseth på flygel bidro til å skape en god ramme og fin stemning. Og ikke minst de flotte bidragene fra Svein Tindberg, som leste tekster fra Abrahams barn dag 1 og lagde en nydelig collage dag 2 - sammen med slampoeetene Sarah Camille Ramin Osmundsen og Fredrik Høyer, som løftet arrangementet og skapte til en fin helhet i mangfoldets tegn.

Tross noe lavere påmelding enn normalt, valgte vi å gjennomføre for ikke å bryte en vellykket tradisjon, den 16. rekken. Vi skulle bare ønske at enda flere hadde fått med seg dette seminaret - og den hyggelige felles middagen.

Ellers har vi flere tilbakemeldinger og referater fra deltagere på EFTA-kongressen i Istanbul, og noen glimt fra andre, mer lokale, arrangementer.

Et annet bidrag som vi vil rette oppmerksomheten på er et intervju med Egil Øritsland, ang. psykologforeningens godkjenning av familierapi som egen spesialitet.

Da ses vi forhåpentligvis på årskonferansen på Vetre i februar. Invitasjonen var vedlagt forrige nummer. Se www.nfft.no. Noen oppdateringer og innkalling til generalforsamling finner dere bak i dette bladet. Vel møtt der!

Med gode ønsker til alle for 2014
fra oss i redaksjonen

Hilde

Pål

Kari Yvonne
Ansvarlig redaktør

STYRETS SIDE denne gangen er viet et intervju med lederen av foreningen. Pelle Slagsvold. Det kan jo være greit for oss å bli litt mer kjent med den mannen vi valgte for et år siden, tenkte vi, og tok kontakt rett over nyttår.

Hei Pelle – og godt nyttår! Har du hatt en fin jul- og nyttårsferie?

- Ja jeg har hatt en fin jul med mye fri til familie, fred og ro, men også noe selskapelighet. Har hatt langveisbesøk av svigermor, svigerinne og svoger. På søndag lagde vi middag til 17 i anledning svigermors bursdag. Det gikk fint og var hyggelig.

- Men i mitt arbeid med mennesker med store problemer ser en også hvor ekstra vanskelig det er for folk som faller utenfor nettopp i høytider. Frelsesarmeen, Redd Barna og min egen arbeidsgiver Kirkens Bymisjon er flinke til å få fram at for mange er dette ekstra vanskelige tider. Dette må ikke glemmes i all vår julekos.

Du har nå sittet som leder av foreningen i ett år. Har det svart til forventningene?

- Ja det opplevdes absolutt sånn, men gode kolleger i styret, sekretariat og Metaforum er gode å ha. Styret har samarbeidet godt etter noen mindre innkjøringsproblemer med møtedager og sånne ting. Det sitter mye kompetanse i styret - som jeg lener meg på.

- Vi har avvirket to Systemiske Kafeer, og i slutten av november avvirket vi ett flott førjulsseminar i Logen, med dyktige foredragsholdere og fine kulturelle innslag. Vi har også vært representert i Prato – Italia (EFTA/NFTO-møte), Finland (nordisk ledersamling), Istanbul (europaisk kongress) og i Danmark på årsmøte i STOK. Videre har vi planlagt dette års Vetre, med fokus på oss selv som terapeuter. Vi gleder oss.

Vi lurar jo litt på hvem du er Pelle.

Kan du si noe om bakgrunn, oppveksten og familien din.

- Født i Oslo (Tøyen), oppvokst i Bærum, yngst av 5 søsken. Gutt eldst og yngst og tre jenter i mellom. Faren vår var en engasjert akademiker, veterinær, som jobbet mye. Mora vår hadde nerveproblemer, som det het seg på den tiden, siden jeg ble født. Manisk depressiv (bipolar) i dag. Lange perioder med depresjoner, men også aktive faser. Jeg husker godt hun var deprimert det året jeg var alene med henne på dagtid, da min yngste søster hadde begynt på skolen. Jeg tror det har bestemt min yrkesvei - da jeg tok en hjelperrolle allerede da. Mine storesøsken tok også mye ansvar, og etter hvert gjorde vi det alle.

- Jeg bodde to år i Kenya som 10-12 åring. Fantastiske år på en streng engelskspråklig skole. Vel hjemme igjen var jeg aktiv i ungdoms klubb og kor. Begynte tidlig i sosialt arbeid og tok etter hvert sykepleien.

- Om familien i dag kan jeg fortelle at jeg har en sønn fra ett tidlig og kortvarig ekteskap med en ungdomsvenninne, og to sønner med Solveig som jeg fortsatt deler hus med. Eneste "barnebarn" er foreløpig en dachs på 2 år.

- Utenom familiehverdag og jobb synger jeg hver onsdag i kor, og så er jeg glad i å sykle og å være på hytta på fjellet.

Vi ble litt nysgjerrige på Pelles arbeidsplass, og for si litt mer om det har vi i redaksjonen sakset et mini-intervju fra en konferanse ved NAPHA. (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid).

Publisert : 30.03.2011 Bjørn Kvaal:
bkvaal@online.no

Snart tusen bruker 24SJU

Viktig gatetilbud for rusmisbrukere i Oslo.

VISJON:

Det tar tid å nå visjonen til 24SJU. - Men, har vi tid å miste når det gjelder disse pasientene, spør Pelle Slagsvold.

FOTO: Bjørn Kvaal

JOBBER VED GATETILBUD:

- Visjonen vår er "Ingen skal behøve å stå alene", sier psykiatrisk sykepleier Pelle Slagsvold.

- De lever utenfor samfunnet og får færre rettigheter og ytelser, sier psykiatrisk sykepleier Pelle Slagsvold ved 24SJU. 24SJU startet som et to-årig prosjekt i september 2009 og er ment for pasienter som ikke klarer å bruke det ordinære hjelpeapparatet.

Påviser mangler i velferdsapparatet

Mange oppholder seg i Oslo i lang tid uten rettigheter utover akutt hjelp. Hos NAV oppleves de ofte på som ubehagelige kunder.

- Vi skal gi øyeblikksomsorg og utfylle hjelpeapparatet, påvise mangler og geleide brukerne til rett sted, sier Slagsvold.

Psykiatrisk sykepleier Pelle Slagsvold fortalte dette i et innlegg på konferansen om dobbeldiagnose som avsluttes i Oslo i dag, 30. mars.

Får akutt psykiatrisk hjelp – men etterpå?

Etter Legevakta kan de være et døgn på akuttpsykiatrisk avdeling. De kan bli tvangsinnlagt noen dager, men så er de ute igjen. Da er de ikke lenger aktivt psykotiske, men har fortsatt stort behov for oppfølging. De kan få time på en poliklinikk, men her møter de neppe opp som avtalt. Flere har også hatt triste tvangsopplevelser fra helsevesenet.

Brukernes historie – dobbel diagnose!

Få av brukerne har fullført utdanning eller vært i jobb. De har i liten grad fått den utredningen som trengs, fordi de ikke har møtt til avtalte timer eller kanskje ikke møtt rette spesialist.

- Mange har hatt psykoser eller ADHD fra tidlig tenårene. Så har de "behandlet" seg selv med hasj og alkohol, senere med tyngre stoffer, forteller Slagsvold.

Blir værende i Oslo

Rusmidler er billigere i Oslo enn resten av landet, så mange drar til hovedstaden for å "proviantere". Egentlig skal de bare handle og så dra hjem til f.eks. Tromsø eller Elverum, men blir værende fordi de ruser seg eller blir ranet. Det er vanskelig å komme seg på toget eller flyet hjem – selv om mange har et betydelig hjelpetilbud hjemme.

– Derfor har de blitt en viktig jobb sammen med Uteeksjonen å få dem på toget med en pose boller, en Litago og en pakke røyk. Farris og frukt er ikke rette tingen her, fortalte Slagsvold

Spesialister på gatenivå

I mars i år var det journalført 880 brukere og totalt er det 29 stillinger ved 24SJU. I løpet av et åttetimerskift kommer det cirka femti besøkende.

Slagsvold beskriver arbeidet som et spesialisthelsevesen på gatenivå. Her er sosialantropolog, psykiater, sosionomer, sykepleiere, psykologer og andre, mange med spesialistutdanning.

Alltid åpent

Som navnet tilsier, er tilbudet åpnet døgnet rundt - hele uken. Men det betyr ikke at dette er en nattåpen kafé eller et sted der du kan få vasket klærne dine klokken fire om morgenen. Slike ting tilbys på dagtid, men døra er aldri låst.

- Hver natt kommer det seks-syv personer innom for å få litt førstehjelp etter skader, noen å prate med eller en hvilestol å sove i, forteller Slagsvold.

Dette er 24SJU

- 24SJU er et døgnåpent helse- og velferdstilbud for de mest hjelpetrengende rusmiddelavhengige i Oslo.
- Det ble opprettet som et toårig-prosjekt i 2009
- Mange av brukerne mangler bosted eller er bostedsregistrert i en annen kommune enn Oslo.

Gatetilbudet 24SJU ligger noen steinkast fra Plata ved Oslo S, så dit er veien kort. Tilbudet er for både stoffmisbrukere og psykisk syke.

(Prosjektet er nå mer langsiktig finansiert, som en verdsatt del av Oslos tilbud. Red anm.)

Hvordan ble din yrkeskarriere?

- Tok sykepleien med tanke på arbeid i rus eller psykiatri. Jobbet ett år på medisin før jeg begynte på Vinderen Psykiatriske i 84. Var der til -95. Akuttpost og poliklinikk. Menig- og avdelingssykepleier. Tok spesialutdanning i psykiatri for sykepleiere i -87. Så på Bup Drammen 95-99 som psykiatrisk sykepleier og familieterapeut. Var med på å starte ungdomsseksjonen der. Deretter enhetsleder ved Akutt-teamet ved Vinderen/Diakonhjemmet fra oppstart i -99 til 2009. En av landets første.

- Ble familieterapeut på kull 1 på Diakonhjemmet 90-92. Høyere familieterapi fra RBUP 97-99. Ble inspirert av mine pasienter i akuttpsykiatrien, mente de ville profitere på å sees i sammenheng med sine nære. Per Jensen vekket meg spesielt som praksislærer da han kritiserte vår manglende tilnærming til pasientenes nettverk.

- Nå er jeg psykiatrisk sykepleier ved 24SJU Kirkens Bymisjon, der jeg har vært fra oppstart - og fortsatt er ansatt. Jobber med mennesker med store rusproblemer i sentrum av Oslo. Stor utfordring å bygge tillit hos mange som er blitt skuffet mange ganger før. De føler seg utenfor og er nettopp det. Viktig å hjelpe dem i forhold til deres hjelpesystemer hvor det ofte er sand i maskineriet. Utfordrende også å prøve å reetablere kontakt med opprinnelsesfamilie som ofte ligger nede. Fra -92 til i dag har jeg jevnlig hatt ekstrajobb ved psykiatrisk legevakt i Oslo. Det er utfordrende, pulserende og lærerikt, men samtidig sosialt.

Ja, der fikk vi jammen nesten hele cv'n + litt til Pelle.

Så tilbake til NFFT. Du har vært medlem av foreningen i mange år – og har tidligere sittet i styret. Er det mye som har endret seg siden den gang?

- Jeg tror en del har endret seg siden sist jeg var med i styret for ca. 15 år siden. Jeg var styremedlem under både Per Eriksen og Kirsti Haaland. Jeg tror vi deler mere på beslutningene i dette styret, men mye er også det samme. Mye hygge og godt samhold.

Du er valgt for to år så du er ikke på valg i år, men kjenner du deg klar for et nytt år?

- Ja jeg er absolutt klar for ett år til. Nå opplever jeg at vi er godt i gang og ser fram til ett nytt år med mange fra styret som fortsetter. At noen skal skiftes ut vet jeg og det må vi leve med, men i trygg forvissning om at valgkomiteen finner kompetente erstattere ser jeg lyst på det.

Og helt til slutt: Har du noen ønsker og visjoner for foreningen?

- At vi skal støtte våre medlemmer så de fortsatt kan kreve plass for våre tanker i voksenpsykiatri og rus, vokte om vår påvirkning i BUP og Familievern, og befeste en plass i barnevern og kommunal helsetjeneste

- Å bli mer synlige i det offentlige rom. Være en naturlig høringsmottaker fra direktorat og departement der familie og barn er tema. Her trenger vi også innspill fra medlemmene.

- Arbeide videre med sertifiseringsordning for familierapeuter sammen med utdanningsstedene.

- Tusen takk Pelle. Fortsatt godt nytt år og lykke til videre.

Kari Yvonne. Red.

Fakhra Salimi i Gamle Logen

**Om viktigheten av
mangfoldskompetanse
i møtet med den andre.**

Fra førjulsseminaret 2013 i Gamle Logen.

MANGFOLD

Verdier og verdighet i møtet med den andre”

Så er vi Gamle Logen igjen, til det 16. førjulsseminaret i en sammenhengende rekke. Det er ikke rimfrost og nysne som møter oss i år, men vindkuler som varsler den kommende stormen Hilde.

Inne er det lunt med gjærbakst og varmt drikke. Pianisten Tor Egil Braseth åpner. Stemningen setter seg. Forsamlingen ønskes velkommen og Fakhra Salimi introduseres av Metaforums Kari Yvonne Kjølås.

Vi er i gang igjen.

Dag 1: Fakhra Salimi

Ved Henriette C. Alsing

”MANGFOLD OG KULTUR”

- var tema som Fakhra Salimi befattet seg med den første dagen av førjulsseminaret i Gamle Logen. Hun kommuniserte med forsamlingen i en fin blanding av egne og andres erfaringer, fra ulike kulturer og verdensdelar, og med kunnskap integrert fra flere fagfelt. Det ble gitt en åpen invitasjon til dialog gjennom hele dagen, begrunnet i ”at man kan bli blind for mye etter mange år”, og at innspill kan være nyttig.

Fakhra – jeg tar sjansen på å omtale denne sympatiske og interessante kvinnen ved fornavn – er født som tredje barn i en familie med syv søsken, i den pakistanske byen Lahore, med nesten 8 millioner innbyggere.

Hun kom til Norge som student i 1979, og er cand.mag. i sosiologi, sosialantropologi og media/kommunikasjon fra Universitetet i Oslo. Hun er også utdannet samtaleterapeut fra Norsk Institutt for Psykosyntese i Oslo. I tillegg behersker hun flere språk, og kan sjonglere mellom punjabi (morsmål), urdu (som hun i oppveksten pleide å bruke i samtale med naboen), engelsk (skolespråket), og noe persisk og arabisk – foruten norsk.

I 1989 tok Fakhra initiativet til etableringen av MIRA – som har utviklet seg fra å være et forum for minoritetskvinner og et tidsskrift, til å bli et etablert ressursenter for kvinner i Norge med minoritetsbakgrunn, etter et stort tilfang av økonomiske midler via TV-aksjonen i 2009. Det ble ikke nevnt, men jeg antar at navnevalget for

organisasjonen ikke av tilfeldighet er lik det spanske ordet "mira", som betyr "se!" – det er nettopp dette senteret har bidratt til: å rette søkelys på en gruppe i samfunnet som har store utfordringer i kraft av sin tilhørighet i flere kulturer.

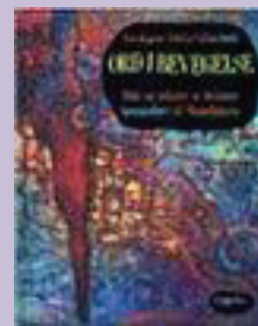
MIRA-senteret holder til sentralt i Oslo, og ønsker å være en brobygger mellom minoritetskvinner og det norske samfunnet, og mellom generasjoner. Det har flere funksjoner, og er både en støtte- og hjelpeorganisasjon, en erfarings- og kompetanseformidler og en endringsagent. De har kun 2 faste stillinger ved senteret, men også mange frivillige, bl.a. jurister og leger. Det trengs – for de har i alt over ti tusen henvendelser pr år, både fra privatpersoner og det offentlige hjelpeapparat. Et beskrivende stikkord er nok *mangfoldskompetanse*.

Sentralt i presentasjonen til Fakhra står begrepet 'helse', som ble belyst i ulike sammenhenger, bl.a. i forhold til kultur og klasse. Forståelsen av en hendelse gir retning for hvordan man forholder seg til den, noe hun belyste ved å ta for seg det allmenne fenomenet: når et barn får tenner. Når det skjer, får barnet ofte diaré. Vestlig behandling er å sørge for rehydrering. Men dersom utgangspunktet for å forstå diaréen er ved hjelp av begrepsparet 'varm-kald', kan man tenke seg at dersom man stopper diaréen, vil ikke barnet få utløp for varmen som tennene skaper. Da kan varmen forflytte seg til andre steder i kroppen, og gi skade der, f.eks. i hjernen. Alternative forklaringer av samme fenomen – diaré ved tannfelling – er at barnet er påvirket av Nazar (det onde øyet), eller av Jinnis (ånder), som Fakhra bare nevnte, uten å utdype nærmere, bortsett fra at det ble sammenlignet med vestlig tro på onde ånder og åndeutdrivelse. Fakhra viste med dette at det kan være flere tolkninger av den samme sykdommen avhengig av hvilket samfunnslag en tilhører.

Fakhra fremhevet flere ganger i løpet av dagen det verdifulle ved å føle tilhørighet til flere kulturer, også i forbindelse med håndtering av egen helse. Hun ga et personlig eksempel, hun har selv en alvorlig nakkeskade. Da hun ble skadet ringte moren og rådet henne å spise «varm» mat fordi Norge har et kaldt klima som kan gjøre skaden verre. Men når det blir mye smerte og betennelse i kroppen spiser hun heller "kald" mat (for ikke å nære det som gir smerte, som oppfattes som "varmt"), f.eks. yoghurt og milde grønnsaker – selv om hun ikke egentlig har noen faglig bevis på at det har særlig effekt på nakken. Hun opplever det likevel som en berikelse å ha med seg dette perspektivet, fordi det gir henne en helhet, slik jeg tolket henne.

Helse og klasse henger også nøye sammen – særlig i land der man ikke har et offentlig helsevesen for alle. I Pakistan for eksempel er det de med økonomiske midler som kan kjøpe moderne helsetjenester og vestlig medisinsk behandling, som for øvrig omtales som "alternativ behandling" mange steder i Asia. Et flertall bruker tradisjonell medisin, men man kan også

Utvalg av produksjoner fra MIRA:

Ord i bevegelse (1995)

Nita Kapoor/Fakhra Salimi (red.). Boken er den første litterære antologi redigert, skrevet og illustrert av kvinner innvandret til Skandinavia. Over 30 forfattere med bakgrunn i et tjuetallsland kommer til orde i denne boka gjennom sin egen poesi og prosa. *Ord i bevegelse* spenner over et mangfold av temaer og erfaringer, fra nostalgiske minner om hjemlandet, via betraktninger om kjærlighet til samfunnskritikk og frigjøring fra de stengsler kvinner møter verden over. På denne måten bidrar *Ord i bevegelse* til en utvidet forståelse av innvandrer- og flyktningkvinners virkelighet i Skandinavia. Antologien er redigert av Nita Kapoor og Fakhra Salimi. Boka ble utgitt på Cappelen i 1995, men er nå kun tilgjengelig fra MiRA-Senteret.

Pris: Trykt utgave kr. 150,-

"Mangfoldige stemmer – Minoritetskvinner i organisasjonslivet" (2011)

Oslo byarkiv i samarbeid med MiRA-Senteret har utarbeidet og gjennomført prosjektet "Mangfoldige stemmer - minoritetskvinner i organisasjonslivet" der vi har intervjuet noen sentrale kvinner i minoritetsmiljøene for å synliggjøre deres engasjement i det offentlige rom.

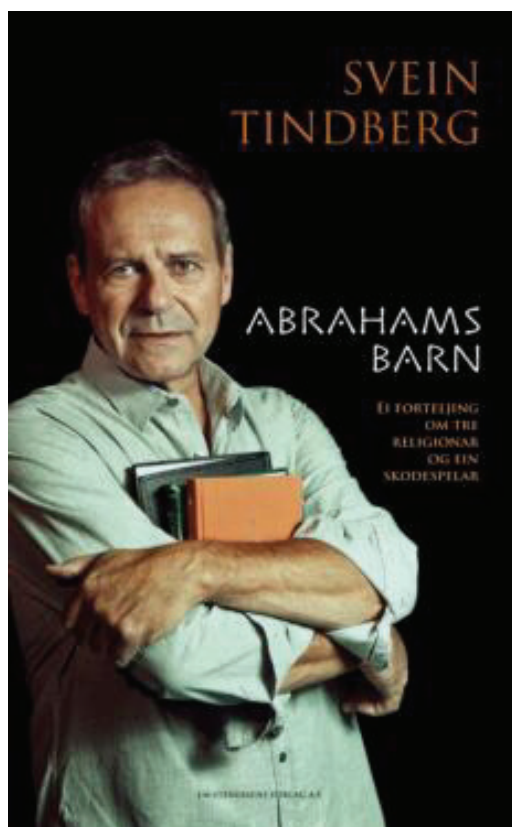
MiRA-Senteret og Oslo byarkiv kontaktet et titalls sentrale kvinner i minoritetsmiljøene og intervjuet dem om deres erfaringer med å være innvandrerkvinner og samfunns-engasjerte. Vi spurte: hva gjorde kvinnene som kom, hva var de opptatt av, hvilke miljøer ble etablert, hva brakte de med seg, hva var viktig å ta vare på? Vi ville vite mer om deres engasjement i organisert virk-somhet, om utfordringer, saker, aktiviteter og resultater, om endringer i bybildet og om kvinnesyn, likestilling og mangfold.

Pris: Trykt utgave kr. 80,-

Fra en times forestilling etter lunsj dag 1:

Svein Tindberg leste tekster han har skrevet om sitt møte med de hellige tekstene og tradisjonene i jødedom, kristendom og islam. Teaterstykket "Abrahams barn" har gått over flere sesonger på det Norske teateret. Og vi fikk noen gløtt inn denne vel omtalte forestillingen, som er sett av over 80.000 mennesker siden stykket ble satt opp.

Berørende og utfyllende til dagens tema: Mangfold.

**- Ei forteljing Ein mann.
To søner. Tre religionar.
Forfatter: Svein Tindberg
Stenersen forl. 2011**

Ein mann. To søner. Tre religionar. Svein Tindberg ville finne ut kven Abraham var, mannen som har vore så viktig for milliardar av menneske gjennom fleire tusen år. Dermed måtte han ut på leit, etter spora Abraham sette i verdshistoria og i hjartet til menneske som trur. Reisa gjekk til Midtausten og til Tvedestrand - og undervegs vart det klart at Abrahams barn er nærare knytte til kvarandre enn dei fleste av oss var klar over.

Fra omtale www.

konsultere åndelige ledere. Dette gjelder særlig når en dødelig sykdom inntreffer. Da brukes spirituelle ritualer, og pasientens sosiale klasse er underordnet. Om noen har en dødelig sykdom oppsøker man ofte spirituelle behandlingsmetoder – uansett økonomi. Samfunnets integreringsdebatt fokuserer ofte på det som ikke fungerer. Men mange klarer seg bra. Fakhra legger vekt på en grunnleggende aksept av at vi lever i et flerkulturelt samfunn, der man har respekt for hverandres verdier, normer og levesett.

Dette ble klart formidlet av en dialog mellom fire minoritetskvinner på en kortfilm vi fikk se, der deltagerne ble intervjuet av Fakhra om norske verdier, sett med kvinnes øyne. I tillegg til alminnelige stereotypier man gjerne hører om å være norsk, knyttet til ski, matpakke og geitost, ble dette nyansert til at nordmenn seg imellom også er forskjellige. Ulike dilemma ble reist, f.eks.: hvis Norge og ditt land kom i krig, hvilket land ville du støtte – noe som viste seg umulig å besvare. Det ble sett på som både et gode og en utfordring å være flerkulturell, f.eks. kan det gi styrke, men også føre til konflikter både i en selv og mellom familiemedlemmer, når man som ungdom må forholde seg til både norske og f.eks. tyrkiske eller indiske forventninger og regler. En del løser dette ved å velge én vennegruppe, og så følge normene som gjelder der.

Fakhra utfordret oss på et begrep som har gått inn i norsk dagligtale, nemlig 'æresdrap'. Hun mener at koblingen mellom drap og ære (kultur) forminsker fokuset på det kriminelle. Når ære, tradisjon og religion forklarer drapet, har man sett at straffen gjerningsmannen får blir mildere. *Drap er drap*, sier Fakhra bestemt.

Igen hentes et eksempel fra Pakistan, der de har både religiøs rettspraksis og sivilrett. Sivilrett er sekulær og anerkjenner kvinners rettigheter på lik linje med menn. Hvis en kvinne blir drept fordi hun har «vanæret» sin familie og saken går til en religiøs domstol kan gjerningsmannen gjøre opp for seg gjennom å betale erstatning til kvinnens familie. Men hvis familien saksøker drapspersonen i en sivil domstol kan gjerningspersonen bli dømt for livstid eller får dødsstraff. Hun understreket at dette skillet er problematisk, men at praksisen er i ferd med å endre seg.

Avslutningsvis omtalte Fakhra "multikulturell psykoterapi", hvor hun understreket at partene i en terapi kan tilhøre ulike kulturer, og at man alltid bør etterstrebe å forstå klienters univers og tolkninger av seg selv, sin kultur, osv. Her peker hun på et viktig

prinsipp i alle terapeutiske møter, da vi alle er bærere av kulturen vi kommer fra og kulturene vi lever i. Ved innsikt i egen (for)forståelse - og kjennskap til klientens kultur, kan kommunikasjonen bli mer meningsfull mellom terapeut og klient.

Filmen "Odins kvinner setter farge på Norden" (én av fem filmer med samme navn) ga næring til dette, da vi fikk se unge kvinner med minoritetsbakgrunn bosatt i de ulike nordiske landene dele sine kloke erfaringer ut fra deres kulturelle ståsteder.

At Svein Tindberg bidro med en liten times utdrag fra sin forestilling "Abrahams barn", hvor han sjonglerer mellom ulike tolkninger av religion, med utgangs-punkt i samme geografi eller historier, ga et nydelig bakteppe for Fakhra's aktualitet og viktige engasjement, også når hun poengterer at undertrykking ikke kan aksepteres, uansett kulturell eller religiøs tilhørighet.

Det har gått en arbeidsuke fra jeg hørte Fakhra Salimi, til jeg skriver om hennes innlegg i Gamle Logen. Det som har festet seg mest hos meg, er det sterke inntrykket hun gjorde ved å formidle genuin forankring i to kulturer, med stolthet og verdighet – som nettopp var dagens tema. Hun belyste viktige sider ved vårt samfunn i utvikling, med særlig vekt på hvilke muligheter det flerkulturelle kan gi alle parter. Det ga inspirasjon til å tenke litt større tanker enn vi gjør i hverdagen, og forsøke å se etter sammenhenger. Fakhra oppfordrer oss til å tenke på det som forener oss.

Jeg våger påstanden: *vi trenger brobyggere som Fakhra* – også til å motivere oss til å strekke oss litt lenger i våre daglige møter i et flerkulturelt samfunn.

Henriette C. Alsing. Styemedlem i NFFT.
Ansatt som psykolog ved Ambulant Familieenhet (AFE)
Bjerketun, BUPA, Vestre Viken HF.
henriette.alsing@nfft.no

*

Så var det slutt på dag 1
og noen av oss møtes til hyggelig felles middag.

- Og så over til dag 2. →

Odins kvinner setter farge på Norden (2001)

Filmen er tilgjengelig fra MIRA-senteret.
Foreligger også som bok:

Fakhra Salimi (red.).

Boken presenterer et mangfoldig bilde av innvandrere- og flyktningkvinner i Norden, og bidrar til å skape rollemodeller for nye generasjoner unge jenter som vokser opp. Ideen bak *Odins kvinner* er å fremme positive forbilder for minoritetsungdom og å bidra til utviklingen av en mangfoldig representasjon av mennesker med minoritetsbakgrunn. Boka er også et viktig bidrag til synliggjøringen av innvandrere- og flyktningkvinners aktive deltakelse i de nordiske samfunn.
Pris: Trykt utgave kr. 150,- / PDF kr. 100,-

mirasenteret.no

*

Det lyriske hjørnet:

Vi gjengir diktet Bente Barstad leste som del av introduksjonen av Gry Stålsett dag 2 i Gamle Logen.

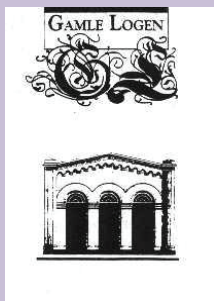
EKSISTENS

av Ernst Orvil

**Anne kom fra skolen og
sa at på skolen sier de at
Gud ikke eksisterer. Jeg sa
at det skal du ikke tro på.**

**Jamen eksisterer Gud da?
Ikke for den som ikke tror,
sa jeg, men ellers eksisterer
Gud. Er ikke det rart da, sa Anne.**

**Jo, sa jeg, det er rart.
Går det an, sa Anne, å ikke
eksistere og eksistere.
Ja, sa jeg, det går an for Gud.**

Gry Stålseth
i Gamle Logen 2013

Metaforums og NFFTs førjulesseminar i Gamle Logen

Dag 2: Gry Stålseth

” MANGFOLD –

Verdier og verdighet i møte med den andre”

formidlet av Hilde Ingebrigtsen, Metaforumredaksjonen.

Morgendemringen ligger som en blek oransjegul stripe over Akershus idet vi haster over Kongensgate og nærmer oss de lyskledde trærne i Kvadraturen. Vi samles i Gamle Logen til dag 2 av det årvisse juleseminaret. Færre enn tidligere har tatt veien til Logen i år. Er det budsjettene på de mange arbeidsplassene - eller er det temaet som gjør at ikke flere er her? ”Dette skulle mange flere opplevd”, sier en deltaker, hoderystende. ”Bare å lytte til Sven Tindbergs fremførelse fra ”Abrahams Barn” er verdt prisen! Og så henger de faglige bidragene så godt sammen med kulturen!” Vi som var på Logen fikk fine opplevelser, kunnskap, nye tanker og mye å reflektere over, og samvær med gode kolleger.

Bente Barstad fra NFFTs styre introduserer Gry Stålseth, psykolog og Ph.D, Cand.mag i kristendom, offentlig organisasjon og administrasjonsvitenskap, engelsk og gresk – og kollega fra Modum Bad. På psykologstudiet, sier Bente, var det lite snakk om religion – det var noe som tilhørte andre fag, eller hadde med patologi å gjøre. Det var på Modum hun møtte en annen måte å forholde seg til eksistensielle spørsmål. Bente leser Ernst Orvils dikt ”Eksistens”, som du finner i Det lyriske hjørnet av Metaforum.

Mangfold og tro – verdier og verdighet i terapi

er overskriften for Gry Stålsetts dag her på Logen. Liten og vever, med blondt langt hår, står Gry Stålseth på scenen og utstråler trygghet, varme og ro. ”Det handler om de store spørsmålene i eget og andres liv. Har vi et reflektert forhold til disse i vårt møte med andre og oss selv?”

Innledning: På 80-tallet var det liten mulighet for veiledning for psykologer omkring religion i den terapeutiske samtalen. Som ung psykolog kom Gry til Modum på tidlig 90-tall. Det ble mange sterke opplevelser. Gry gir et eksempel: En kvinnelig pasient med angst og mange somatiske plager hadde en lang liste av diagnoser. Noen år tidligere hadde hun mistet et barn. Det hadde vært en humanetisk begravelse. Kvinnen var ikke kristen eller tilhørende andre religiøse tradisjoner. I ettertid var hun plaget av drømmer og følelsen av at barnet ikke var begravet. I terapirommet klarte kvinnen etter hvert å formulere ”Jeg trenger å vite at barnet mitt er hos Gud”. Kvinnen fikk snakket med presten, sammen laget de et rituale i kirkerommet

på Modum hvor barnet ble lagt i Guds hender. I terapirommet kom gråten og arbeidet med sorgprosessen. Mange av symptomene forsvant, ett etter ett, gjennom denne prosessen. Gry undret seg, og fikk nye spørsmål.

Også på Modum henviste behandlerne til presten når det gjaldt åndelige spørsmål. Etter hvert ble det mer samarbeid. Behovet kom fra pasientene som ønsket at eksistensielle spørsmål også skulle tas opp i terapirommet. Dette ledet til Vita-prosjektet, hvor helheten i menneskers eksistens sto på dagsorden. Spørsmålet man stilte seg var: "Hvordan gjøre dette på en profesjonell måte?" Det ble både en faglig, profesjonell og personlig reise. "Vi kommer ikke unna at vi har med oss selv som redskap, når vi er terapeuter", sier Gry smilende. Ettersom det den gang ikke fantes noe miljø i Norge for å beskjeftige seg med slike spørsmål, dro behandlerne til USA, hvor religiøse og eksistensielle spørsmål er en mer naturlig del av møtet med den andre. Der er det mange markante fagpersoner, mest kjent for oss er kanskje Irving Yalom (som for øvrig er "troende ateist") – som er opptatt av eksistensiell psykologi, hva er denne drivkraften hos enkeltmennesket som har slik styrende kraft i livet. Kanskje er det for fremmed for mange av oss, kanskje abdiserer vi fra å ta det opp i terapirommet, kanskje lar vi være å undersøke undertekstene? Den argentinske psykoanalytiker, og senere religionspsykologiske forskeren, Ana-Maria Rizzuto var en annen sentral inspirasjonskilde. Begge, både Yalom og Rizzuto, ble senere veiledere for Vita-prosjektet på Modum.

Faget religionspsykologi er i stadig utvikling. Det handler om å ha på psykologiske briller, se religion og livssyn som opplevelse, atferd og funksjon hos mennesker. Det er en samlande betegnelse for et fag- og forskningsområde der det tas i bruk ulike psykologiske teorier og metoder. Religionspsykologi handler om å se på sammenhengen tro, kultur og følelser. Sentrale tidligere aktører var Freud, Jung, James og Winnicott m.fl. Nå er Ana-Maria Rizzuto, Kenneth Pargament og Irving Yalom sentrale utenlandske inspiratorer. I det norske miljøet er det Modum Bad, Norsk Religionspsykologisk Fagforum og Sykehuset Innlandet. Det er ikke lenger de tette skottene mellom fagdisiplinene. Neste år handler det om tilknytningspsykologi og forholdet til religion på den årlige religionspsykologiske konferansen på Honne, i regi av Religion-psykologisk Senter. Dit kommer også forskere og klinikere fra Norden for øvrig.

Eksistensielle spørsmål om ondskap, mening og meningsløshet - død og rystelse, kom sterkt frem i forbindelse med det nasjonale traumet etter 22.7.

Flere av Modums behandlere var involvert i møter med rammede, pårørende og hjelpere. Jeg har aldri kjent at tematikken vi arbeidet med i Vita-prosjektet var viktigere – den ga resonans i rommet med de vanskelige spørsmålene, sier Gry Stålsett. Det var et mangfold av ulike livssyn. En mor sa: Hvis det finnes en Gud, vil han tilgi ABB? – Og vil da min sønn kunne møte ham i himmelen? I krisesituasjoner er det vanskelig å gå inn i underteksten på disse spørsmålene. (Men de vil kanskje ligge der og kverne og skape sykdom, - slik det hadde gjort for den pasienten Gry fortalte om tidligere, tenker jeg). Også de som ikke var direkte rammet – ble rammet. I Hole kommune var det mange bosatte flyktninger fra Tsjetjenia. De ble voldsomt retraumatisert av hendelsene på Utøya. De ble livredde, fikk angst og panikk bare ved synet av noen som lignet på ABB (lys med blå øyne). Den samme frykten som vi kanskje ville få om vi så en selvmordsbomber fra Al Quida i enhver muslim med skjegg? I arbeidet med disse flyktningene var kultursensitivitet viktig. Kvinnene og mennene måtte være i atskilte grupper. Det handlet om holdningen til følelser i kulturen: Er det lov å vise sinne, gråt, angst til andre? Ulike holdninger til følelser kan vi også gjenfinne i norske par – som kommer fra forskjellige familiekulturer.

Moskè og Kirke – synlige tegn i byrommet: Når vi skal møte den andre i vår egen hverdag, er det en helt annen utfordring i dag, enn det var i tidligere tider. Verden har kommet nærmere. Moskeen i Åkebergveien ligger bare et steinkast fra gamle Grønland Kirke. Forskjellige hellige rom er i dag en del av bybildet. Dette ble tematisert i Oslo Museum, Tøyenbekken gjennom utstillingen "Våre hellige rom" – en utstilling som høstet stort engasjement og mange besøkende, og ga mulighet for mange refleksjoner og dialoger. Vi kommer ikke lenger utenom tema som har med det hellige i den enkeltes liv. Etter trykk fra psykologistudentene har også religionspsykologi nå kommet inn i pensum på Instituttet.

Religion, tro og livssyn: En bred definisjon av religion av Batson, Ventis og Schoenrade (1993) sier: *"Religion er alt det vi som individer gjør for å komme til rette med de spørsmål vi kommer i kontakt med ene og alene fordi vi har bevisshet om at vi lever og vet vi skal dø."* Den kanskje mest kjente psykologiske forsker på relasjonen mellom religiøs mestring i møte med stress og sykdom er amerikaneren Kenneth Pargament. Han definerer religion slik: *"A process – a search for significance in ways related to the sacred."* Pargament arbeider både som psykolog og forsker og har publisert mer enn 200 artikler, og 2 bøker om temaet. Den siste boken kan være et nyttig tips for de som er interessert i å utvide sin kunnskap om temaet: "Spiritually Integrated Psychotherapy: Understanding and Addressing the Sacred"

"Religion er alt det vi som individer gjør for å komme til rette med de spørsmål vi kommer i kontakt med ene og alene fordi vi har bevisshet om at vi lever og vet vi skal dø."

Batson, Ventis og Schoenrade (1993)

"Religionspsykologi handler om hva det er gjør at vi orker å stå opp om morgenen når vi likevel vet at det hele kommer til å ende dårlig, det er bare et spørsmål om tid"

etter Petere Lacour.

På en konferanse i Boston, hvor Gry nylig deltok, var det et spørsmål om spiritualitet skulle inkluderes i religionspsykologien i forhold til hva som er hellig i livet. "Nyåndelighet"s kjennetegn er ifølge Geels og Wikstrøm: At sjelen handler om menneskets indre opplevelser og kraft, at nyåndelighet forholder seg eklektisk til religiøse tradisjoner på individets premisser, tradisjoner blandes: tro på

Jesus og rein-karnasjon, fokus på åndelig vekst og utvikling/selvrealisering og benytter psykologiske teknikker. Geels og Wikstrøm mener også at man i "nyåndeligheten" er likeglade i forhold til religiøse institusjoner. Mange hevder at i dagens samfunn har psykologien tatt plassen til religionen.

I Norge har både Modum og Sykehuset Innlandet vært opptatt av å forholde seg til og utforske livssyn i møte med pasienter. Livssynet kan være religiøst eller ikke-religiøst. Aktuelle spørsmål kan være: *"Hva vurderer du som helt vesentlig i livet, og hva slags referanse har du for å gjøre vurderingene? Hvordan stiller og besvarer du de eksistensielle utfordringene, - mening, døden, ensomhet, frihet?"* Livssynet er nært koblet til verdier, - enten vi er bevisst det eller ikke. Mens Gry snakker sitter undertegnede og undres: Kan det være slik at utforskning av disse spørsmålene for oss selv, kan opplyse oss som terapeuter i forhold til hvordan vi punktuerer i samtalen med den andre, hvilke temaer vi utforsker, hvilke vi hopper over? Kanskje vi kan lære noe nytt også om oss selv – og hverandre – nettopp med å utforske dypere spørsmål? I terapibransjen tenker man at folk er opptatt av mening, men forskning viser at slett ikke alle er opptatt av, og grubler over, eksistensielle spørsmål. Det skal man også ha respekt for, sier Gry Stålsett, idet hun går over på neste tema:

Møte med den andre i terapirommet:

Den terapeutiske kulturen er **undersøkende**. Vi skal være i det spørrende, - ikke det løsende. Vi skal tydeliggjøre forskjellen på terapirommet og "verden utenfor". Som terapeuter skal vi også ha bevissthet om at *den terapeutiske relasjon er assymetrisk*, dvs at vi må ha bevissthet om den makt vår kunnskap gir oss og klientens sårbarhet i relasjonen. Vi kan fristes til å bli en venn i stedet for terapeut, om vi identifiserer oss med klienten eller fordi vi "gjenkjenner" klientens utfordringer fra eget liv.

Det handler om *respekt* (*respectare* = å se en gang til.) Som terapeuter skal vi også se på en annen måte, lytte på en annen måte, se bak det som presenteres (undersøke underteksten), anerkjenne den andre. Klienten/pasienten har kanskje ikke vist det som kommer frem i terapirommet til noen andre før. Noen ganger fører det til at vedkommende sier for mye første gang. Terapeuten må hjelpe til med å dosere – ellers kan *skamfølelsen hos den andre øke, og risikoen for å "miste" klienten er til stede hvis for mye er utlevert*.

Den amerikanske gullstandarden for diagnostisk vurdering og behandling tok i 2006 også inn nødvendigheten av at terapeuten kartlegger menneskets *kulturelle kontekst*, slik at man ikke sykeliggjør noe som har med annerledeshet å gjøre. I Norge ble viktigheten av kulturell kontekst tydeliggjort da de 2 første rettspsykiaternes rapport av ABB forelå: de valgte å ikke ta inn kulturell kontekst og dermed patologiserte de ABBs ordvalg i den grad at det fikk betydning for diagnosen – ord som i hans internettverden var "naturlige".

Møtet med den andre innebærer følelsesmessig smitte, fastslår Gry. Og den er like smittsom som influensa! Etter hvert er det mye forskningsmessig belegg for å fastslå dette, for eksempel har det vist seg at leger med lav toleranse for tristhet, fortære skriver ut anti-depressiva. Det er derfor viktig at vi kontinuerlig utvikler vår *bevissthet om egne holdninger og fordommer og at vi har kunnskap og bevissthet om dypstrukturer og prosesser*: om overføring og mot-overføring. Gry forteller om en psykolog som var "totalallergisk" i forhold til religiøse spørsmål i terapi, - gjennom bevisstgjøring og minneframhenting oppdaget han at dette hang sammen med "Hvordan har du det med Jesus"-spørsmålet som han fikk daglig fra han var 6 – 13 år.

Svein Tindberg har med seg to unge fortellere på scenen, landets ledende slampoeter: Sarah Camille Osmundsen og Fredrik Høyer. Sammen laget de tre en nydelig og collage av berørende tekster og vakker sang. Vi løftes!

Sarah Camille Ramin Osmundsen er den syvende norgesmester i Poesislam (spoken word). Hun er født i Paris, oppvokst i Oslo, og har røtter fra Norge og Martinique. I tekstene sine bruker hun norsk, engelsk og fransk - og inspirert av Bob Marley og Martin Luther King jr. framfører hun tekster om alt fra avstandsforelskelse på bussen og kvinnekamp, til hylling av reggae-DJ-er.

Fredrik Høyer er en norsk poet fra Drammen. Med en fortid som undergrunnsrapper blander han punchlines og oppfinnsomme rim med humor og lekenhet, i muntlige dikt som ofte kretser rundt alvorlige selvrefleksive temaer, og best kan beskrives som «spoken word». Denne typen gatepoesi skrives ikke ned og er ikke ment å nytes i godstolen til ettertanke, men for å forbløffe, tenke og føle noe i øyeblikket.

Bevissthet om dypstrukturer og prosessen gjelder særlig i møte med andres tro og der de eksistensielle tema er felles. I de siste tilfellene kan man komme til å trekke feil slutninger – fordi man tror man har felles referanserammer, - og glemmer å utforske hvilken betydning ord og begreper og følelser knyttet til disse har for denne spesielle klienten.

(Ja, noen kan ha vokst opp i en kulturell kontekst der Gud er straffende streng, mens andre har hatt Gud som ubetinget kjærlighet, tenker jeg, og kommer i hu hvilken forskjell det gjorde for terapien å utforske nettopp dette enkle spørsmålet i møte med to klienter).

- Hvis noen har noe av den samme problematikken som en selv, skaper det blinde flekker (jfr. den ”allergiske” psykologen). Da trenger man noen som ser oss i kortene, sier Gry, og forteller at på Modum har man skaffet seg en veileder utenfra, etter anbefaling fra psykoanalytiker Ana-Maria Rizutto, - som ikke deler teamets bakgrunn og derfor kan stille andre spørsmål.

Det terapeutiske rom: Handler om generell og spesifikk kompetanse, om helsefremmende faktorer, om lidelsen som sådan, om betydningen av mer enn en teori for å møte den andre. Integrasjon av kunnskap er viktig for ikke å bli sårbar i møte med motoverføring. Det handler om terapeutiske holdninger, prinsipper og strategier. I USA er det ikke sjelden at bønn kommer inn i timene. Gry får også av og til spørsmålet: Kan du ikke be for meg? Det gjør ikke Gry, men hun undersøker hva ville det bety for *deg* om jeg ba for deg? Da kom overføringene. Gry sier: Hvis jeg hadde bedt, ville jeg ha bekreftet at Gud bare var tilgjengelig for meg.

Det handler ikke om vennskap, ikke kjærlighet, ikke lærer-elev. Følelser kan minne om det, men et stykke arbeid sammen er det som konstituerer relasjonen. Det kan være viktig med psykoedukasjon om mandatet for terapien: dens spesielle form for relasjon, hvor den ene deler og den andre er abstinert. Det betyr at terapeuten må styre sin eventuelle trang til forkynnelse og deling fra eget liv. Gry gir et eksempel: En flott kvinne, ca 50, deprimert, som ikke hadde vært i et eneste parforhold, tross at hun ønsket seg det, - og som befant seg i troskrise. Det var vanskelig for menn hun møtte å bli kjent med henne fordi, som en uttrykte det: ”vi rivaliserer med Jesus”. Kvinnen så etter hvert at hun brukte Jesus som beskyttelse mot nærhet til andre mennesker. *Vi må stille spørsmål om hva slags ressurser det er i livssyn og tro og hva som er livshemmende.* Ikke bare gå ut fra at vi vet..

”Vi må stille spørsmål om hva slags ressurser det er i livssyn og tro og hva som er livshemmende ”

Det terapeutiske rom skal bevege til endring, ikke bare til lindring. Endring til hva? Vi lever i et samfunn hvor vi stiller høye krav til individet – oss selv. Alle deler frykten for ikke å bli likt, - det kan gjøre oss til selvooppofrende som terapeuter. Et tegn kan være at du går over tiden i timen. (Oj – noen som kjenner seg igjen, det gjør jeg – og der måtte jeg dvele med den skammen et øyeblikk før jeg igjen kan lytte) Noen ganger skjer det at der de går mest frustrerte ut av timene, skjer de største forandringene. Terapeuten må tåle at den andre kjenner smerte, uten å lindre det vekk her og nå. Den andre må utfordres til og lære å bære sine smerter. Nøkkelen er å formidle, undervise om terapiens egenart slik at pasienten forstår at det ikke er avvisning og manglende empati som gjør at terapeuten ikke ”løper etter” pasienten når denne har det vondt, eller går langt utover berammet tid. Kjernen i psykiske lidelser er rigiditet, derfor skal terapeuten bidra til å utvide rommet for den enkelte. Det innebærer bevegelse fra rigiditet til større fleksibilitet og å introdusere ”nytt språk” som gir rom for metaforer og utvikling av språk rundt mening og følelser både for klienten og oss selv.

Heidegger sa som kjent: Språket er værens rom. Vi trenger alle et språk som gir resonans. Metaforer er noe man lager når man ikke finner et annet språk, og som dannes for at de skal leses, forstås av noen, sier Ana-Maria Rizzuto.

Kunst som metafor – ny og utfyllende erfaring som gir nytt liv til temaet, får vi også i dag etter lunsj her i Gamle Loge. På scenen står som i går skuespiller Svein Tindberg. I dag har han med seg slampøetene Sarah Camille Ramin Osmundsen (som også er skuespiller og sanger) og Fredrik Høyer. Det er umulig å gjengi Sarahs vakre sang og resitasjon, Fredriks lange, rytmiske rim – en indre og ytre dialog som utspiller seg i et forrykende tempo i den unge mannens møte med en kvinne. Og – ikke minst Svein Tindbergs levende, lukt- og bildemalende fremførelse av egne tekster fra ”Abrahams Barn”. Vi har mye å lære av fremførelse!

Kulturbestemt lidelse? Ifølge Folkehelseinstituttet v/Arne Holte, vil halvparten av den norske befolkning bli rammet av en psykisk lidelse. De fleste av disse vil plages av angst, depresjon og alkoholproblemer. For oss som fagpersoner gjelder det å forstå kulturelle trekk som øker risikoen for samtidslidelser: for eksempel idealet om suksess og perfektjon (og hva det til enhver tid er) pluss å skulle ha ”det lille ekstra”. Er du enig i at alt skal være perfekt?, spør Gry. Skal vi som terapeuter produsere tilpasning til slike idealer? I skrivende stund går mine tanker til Kathrine Aspaas’ modige essay i Aftenposten i dag 15.12 : ”En ganske alminnelig juleskam”. Les den og bli klokere. *Skam er både kulturbestemt og veldig personlig.* (Kanskje er skam ikke sjelden en følgetilstand ved angst, depresjon og rusmisbruk – eller har tilstandene en kanskje en sammenheng med gammel skamfølelse?, undret jeg da jeg lyttet til Gry Stålsett). Gry fortalte meg senere at den nye individualistiske skammen er sentral ved alle samtidslidelser, derfor arrangerte Modum bad konferansen ”Skamlidelser – en folkehelseutfordring, - tidligere denne høsten.

I religionspsykologien stiller man spørsmål om Gud er det glemte objekt i psykoterapi. Ana-Maria Rizzuto er opptatt av Gud versus gud: ”Enten man tror eller ikke tro på Gud kan det indre gudsbildet påvirke selvbildet. En sentral hypotese er at mennesker i innen vår kulturkrets danner et indre gudsbilde, som formes av tidlige erfaringer i relasjon til mor og far eller andre viktige omsorgspersoner. Gudsbildet og troen kan man senere ta avstand fra, men den Gud man har tatt avstand fra kan fortsatt utøve psykologisk innflytelse. Sterke positive eller negative affekter kan være knyttet til Gudsbilder og foreldrebildene, og ligge bundet i indre ”script” som aktiveres i møte med viktige følelsesmessige og eksistensielle erfaringer senere i livet” (sakset fra Modum Bads nettside, skrevet av Gry Stålsett). Vår hukommelse er knyttet opp mot de indre representasjonene. *Det betyr at det er like interessant å spørre hva det er man ikke tror på.* Kartlegging av troshistorie og trospåvirkningshistorie kan gi viktig informasjon om verdier, følelser og indre representasjoner.

Følelsenes ABC:

Følelser er informasjon. Sorg kan for eksempel arte seg forskjellig i en familie. Ikke minst ser vi dette etter 22.7. i en større skala. I ekstremisituasjoner oppdager vi indre setninger som preger oss – ”Hver gledesstund du har på jord, betales skal med sorg”, ”Vi står han av!” Holdninger til følelser kan også påvirke vår sorgprosess, om vi for eksempel tillater oss å være triste og gråte. *Følelser er hukommelse* – minnetrøder er med på å prege livet. En får lettere tilgang til de minnene som er koblet på samme ”tråden” som den stemningen en er i. For eksempel om en er trist kommer det lettere elendighetsbeskrivelser over livet. *Følelser er koblet opp til verdier* og kan også transporteres til barn om foreldre ikke eier vanskelige følelser. *Følelser er koblet opp til indre objekter (mor, far og gud) og eksistensielle tema.*

Grunnfølelsene er: 1) Interesse/iver 2) Glede 3) Redd/engstelig 4) Trist/fortvilet 5) Irritert/sint 6) Misunnelse/sjalousi 7) Sterk sjenanse/skam 8) Dårlig samvittighet/skyldfølelse 9) Ømhet/nærhet/hengivenhet 10) Forakt/avsky. Forskning har vist at dette er følelser som er almenmenneskelige uavhengig av geografi og rase, og som viser seg i gester og ansiktsuttrykk. Med et smil sier Gry at man lurte lenge på om det også gjaldt japanerne. Filming med infrarødt kamera viste at det var tilfelle også for dem – i en mørk kinosal hvor de ikke visste at de ble filmet.

Å møte eksistensielle spørsmål handler om å møte døden, meningen, ensomheten, frihet/tilhørighet, sårbarhet, skam og skyld. Det eksistensielle perspektivet sier: "Det er ikke bare din fortid som bestemmer hvem du er nå – det er også dine forventninger til fremtiden". Det handler om tiden og "rommet". Eller som poeten T.S. Eliot sier det (hvis jeg husker rett): *Nåtid og fortid er begge kanskje til stede i fremtiden, og fremtiden iboende i fortiden.* Det handler også om vårt selvforhold. I terapirommet møter vi mennesker i lidelsesrommet – rommer vi det?

Skam er en sentral følelse i vårt perfektjonssamfunn – det kan lett kjennes som "jeg er feil". *Skam kan ikke oppstå når vi er kalde eller likegyldige, bare når vi bryr oss om noe.* Gry nevner utviklingsskam (skam påført oss gjennom oppdragelse og omsorg) og traumeskam – som kan komme gjennom traumatiske opplevelser: for eksempel voldtekt, overfall, mishandling, overlevelse (når andre døde). Skammen kan føre til isolasjon, til å angripe seg selv og andre og til å unngå nærhet. Vi kan alle rammes av skam – også som terapeuter i forhold til kolleger. Vi står i utfordrende situasjoner i det terapeutiske rom. Da er det viktig å minne om at dette er ikke hele deg. Denne følelsen går over. Både i forhold til klienter, til oss selv og hverandre er det viktig å støtte hverandre i hva som er godt NOK!

På tavla står å lese Thomas Tranströmers (Nobelprisvinner i litteratur) "*Romanska bågar*:"

Inne i den väldiga romanska kyrkan/ trängdes turisterna i halmörkret/ Valv gapade bakom valv och ingen överblick. / Några ljuslågor fladdrade. / En ängel utan ansikte omfamnade mig og viskade genom hele kroppen: / "Skäms inte för at du är människa, var stolt! / Inne i dig öppnar sig valv vefter valv oändligt. / Du blir aldrig färdig, och det er som det skall."/ Jag var blind av tårar/och föstes ut på den solsjudande piazzaen / tillsammans med Mr. och Mrs. Jones, herr Tanaka / och Signora Sabatii / och inne i dem alla öppnade seg valv bakom valv oändligt.

NFFTs leder Pelle Slagsvold takker Gry Stålsett og overleverer blomster, takker deltakerne og ønsker oss vel hjem etter at vi igjen har lyttet til vakker musikk fra Braseth på flygelet. Ave Maria og Deilig er jorden. Juleseminaret 2013 er over, og vi går ut hver til vår verden av førjulstravelhet. Det er adventstid. Måtte det åpne seg "valv bakom valv oändligt".

Innholdet er gjennomgått og godkjent av foreleseren.
Foilene fra foredragene er lagt ut på www.nfft.no
For interesserte kan mer om Vitamodellen hentes
fra Modum bads nettsider.

hildeingebrigtsen@yahoo.no

*

PS: Det blir førjulsseminar neste år også: 4. og 5. desember 2014.

*

Fra EFTA-kongressen 2013.

Seksualitet og intimitet i Istanbul:

Av Jarle Svardal.

Mørket faller på i den moderne europeiske delen av Istanbul. Dagens kongressprogram er over. En nydelig fiskemiddag under Galata-broen er fortært. Det er lørdag kveld. Taksimplassen og gågaten Istiklal Caddesi i bydelen Beyoglu er som en maurtue. Det var her de store demonstrasjonene mot statsminister Erdogan og hans regime foregikk i våres. Det er ingen opptøyer å se nå. Kanskje ikke så rart med det store oppbudet av politifolk som tydeligvis er i beredskap hele døgnet.

Menn leier hverandre på gaten. Dette har ikke nødvendigvis noe med homofili å gjøre, men er en intimitet som er vanlig å se i Tyrkia og landene i Midtøsten.

Det er for øvrig relativt greit å være homse i Istanbul. Det finnes et mangfoldig uteliv. Barene og nattklubbene er heller ikke mer bortgjemte enn i andre storbyer.

Det er nær Taksimplassen de fleste utestedene for menn som søker andre menn befinner seg. Tekyon Club, i bydelen Siraselviler Caddesi, er et av de mest populære. Det er ingenting som skiller denne fra en hvilken som helst annen nattklubb i Europa.

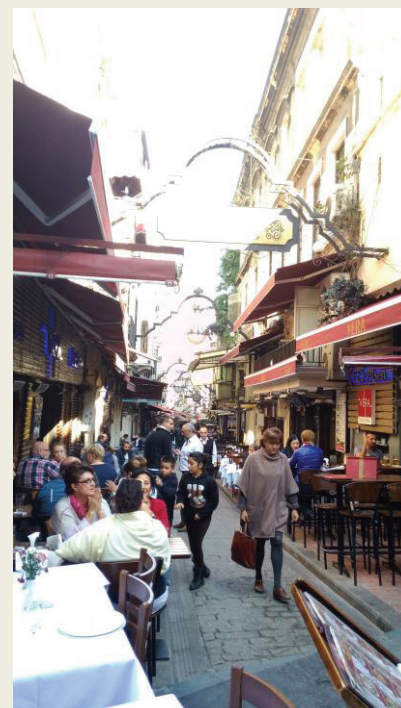
Jeg kommer i prat med Hassan fra Saudi Arabia. Han forteller at han har sin egen leilighet i Istanbul der han pleier å tilbringe en måned av gangen. Han sier byen gir han en frihet til å leve ut sin seksualitet, mer enn det som er trygt og formelt sett lovlig i hans hjemland.

Det viser seg å være gjeldende for mange arabiske menn at de legger ferier og langhelgene sine hit.

Det er nære historiske og kulturelle bånd mellom Tyrkia og de arabiske landene. Dessuten er det visumfri innreise fra bl.a. Syria, Jordan og Libanon.

Mohammed er vakker, høyreist og velkledd. Han er i begynnelsen av 20 årene, Jordaner, godt utdannet. Han er i Istanbul sammen med en kamerat og forteller at han går på tyrkiske bad (Hamam) og på klubber og barer der han kommer i kontakt med menn som liker menn. Når jeg spør hvordan han ser for seg fremtiden og det å leve ut sin seksualitet er han tydelig på at han skal gifte seg med en jente, slik tradisjonen er i hans hjemland. Finnes det noen andre valgmuligheter sier han og ser spørrende på meg.

Seksualitet og intimitet var overskriftet på et av foredragene under årets kongress i Istanbul. Det var tre innlegg med ulikt innhold. Ester Perels fokus på seksualitet i parforholdet vies mest plass her.

Forts:

«Sexuality and Intimacy»:

Salvatore D'amore:

Lesbian and Gay Couples and Parents: Stress, Resilience and Therapeutic Issues.

Salvatore D'amore sitt hovedanliggende var å peke på stressfaktorer, men også beskyttende faktorer, som påvirker homofile og lesbiske par og foreldre. Han hevder at LHBT (lesbiske, homofile, bifile og transpersoner) par og familier ofte blir neglisjert i systemisk teori og praksis. Den manglende oppmerksomheten på disse gruppene bunner i homofobi, heterosentrering og hetero normativitet, som er påvirket av dominerende definisjoner eller diskurser om hva som er helsebringende og funksjonelle eller «normale» relasjoner. I den sammenheng viser han til det som skjer i Russland og konsekvensene av endringer i lovverket der man blant annet vil hindre «homofil propaganda» og lovforslaget om å frata homofile foreldre omsorgen for egne barn. Følgene er økt diskriminering og homofobisk vold.

Motsatt kommer han eksempelvis inn på betydningen av vedtaket i den franske nasjonalforsamlingen i april i år, om en ny ekteskapslov som innebærer at par av samme kjønn kan gifte seg og adoptere barn.

D'amore viser til undersøkelser som demonstrerer endringer i befolkningens holdninger til homofile og hvordan disse påvirkes av politikk og maktpersoners holdninger og uttalelser.

Trish Murphy: *Porn: Raising the Issues and Focusing on Young People.*

Trish Murphy vektlegger i sitt innlegg særlig det avhengigskapende og de negative konsekvensene av porno for unge gutter og menn. Hun hevder at pornobruken skader deres forståelse av hva sex handler om og at det virker negativt inn på parforhold. Hun beskriver hvordan porno representerer spenning samtidig som det kan gjøre unge gutter redde for intimitet og at de unngår nære relasjoner med jenter. Skam er en sentral faktor i dette.

I parforhold kan bruk av porno for den andre i forholdet oppleves på samme måte som at partneren har en affære. Tillit og respekt blir borte og erstattes mistenksomhet og frykt.

For mer lesning: www.trishmurphy-psychotherapy.com

Ester Perel: *The Double flame: Reconciling Intimacy and Sexuality in Couples*

Ester Perel gav i 2007 ut boken «Mating in Captivity» med undertittelen «Unlocking Erotic Intelligence». Den skulle vise seg å bli en internasjonal bestselger. Boken finnes også på norsk med tittelen «Erotisk intelligens». Perels budskap i Istanbul finnes å lese i denne boken.

I sitt innlegg tar hun utgangspunkt i hva som kjennetegner moderne par, også de hun tar i mot på sitt kontor. De sier: «Vi elsker hverandre, men vi har ikke sex». Og det er ikke nødvendigvis *mer* sex parene ønsker, men *bedre* sex. Dette er par som har et trygt og stabilt samliv, men hvor spenningen og begjæret er fraværende, eller retttere sagt har blitt borte på veien.

Perel mener det er en feilslutning når parterapeuter hevder at sexproblemer bunner i relasjonsproblemer. Hvorfor svikter sexen for paret som elsker hverandre? Hvorfor er ikke god nærhet en garanti for god sex? Et annet spørsmål hun stiller er: Hvorfor er det forbudte så erotisk?

Perels hovedpoeng er at vi mennesker har to behov som går i ulike retning: Behovet for trygghet og stabilitet på den ene siden og på den andre siden behovet for frihet og autonomi. Ingrediensene i det som gir næring til kjærligheten er de samme som bryter ned den erotiske pasjonen, hevder hun. Behovet for stabilitet og trygghet kræsjer med behovet for begjær og spenning. «Love is about having and desire is about wanting». Med dette mener hun at kjærligheten i forholdet næres av tryggheten av å kjenne sin partner, en følelse av tillit og vite hvor man har den andre. Begjæret derimot næres av mystikk, spenning, det ukjente, overraskelser og det vi ikke nødvendigvis visste om partneren. Videre mener hun at avstand, fravær og lengsel etter sin kjære kan gi kraft til begjæret.

Et spørsmål hun ofte stiller klientene er: «Når føler du deg mest tiltrukket av din partner?». Det de da gjerne sier handler ofte om å observere og betrakte den andre på avstand, kanskje i prat med andre eller at hun eller han fremstår som trygg og «er i sitt rette element» (holder tale i en forsamling, spiller et instrument, er solist i koret, etc). Andre svar kan være: «når han overrasker meg, når han kler seg annerledes, når jeg ser at andre er tiltrukket av ham, når han ler».

Et annet poeng er at vi i dag søker dekket mange flere behov i en partner enn det som var tilfelle før. Vi ber om alt fra én person, det vi tidligere fikk fra en hel landsby, sier Perel. Derfor må vi også i et forhold ha avstand og hente påfyll og opplevelser fra andre sosiale relasjoner, utenfor parrelasjonen.

Som terapeuter må vi spørre etter fantasiene hos de to, ikke om hva de allerede gjør. Med andre ord: ikke etterspørre det trygge og kjente, men det lekne og det ønskede.

Perel er belgisk, men bor og arbeider som par- og familieterapeut i New York.

For mer lesning om Ester Perel: <http://www.estherperel.com>

Jarle Svardal: Homansbyen familiekontor. Styremedlem i NFFT

jarle.svardal@gmail.com / jarle.savrdal@nfft.no

FRA EFTA 2013-11-07

”Two Captains on the Ship”

Med Justine van Lawick,

Når skilte foreldre slåss

- en flerfamiliemodell fra Nederland
med gode resultater.

Ved Henriette C. Alsing

Justine van Lawick

Justine van Lawick, klinisk psykolog og familierapeut, jobber på Lorentzhuis, et senter for systemisk terapi i Haarlem, Nederland. Hun har vært spesielt opptatt av marginaliserte familier, og hennes siste prosjekt ble inngående beskrevet og erfart gjennom både en plenumsforelesning og en workshop under familierapikongressen i Istanbul. Jeg overvar begge med stor interesse og vil gjerne dele noen inntrykk med andre som opplever fortvilelse, frustrasjon og maktesløshet i møte med denne klientgruppen.

Det var en løftet stemning etter hennes presentasjoner, preget av inspirasjon og optimisme. Dette på tross av at hun beskrev sitt arbeid med konfliktskilsmisser som det vanskeligste hun har holdt på med gjennom førti år. ”We all get crazy, working with these parents”, sa Lawick, og listet opp terapeuter, sosialarbeidere, lærere, barnevernsarbeidere, advokater, og til og med sin egen sekretær – fordi alle blir dratt inn i konflikten av partene, og tar parti med den de finner mest fornuftig eller sympatisk, og tenker har mest rett.

Men barna kan ikke velge side. De fleste må ha kontakt med begge foreldre, og lever i den spente atmosfæren mellom dem. Og de barna som lever med kun den ene forelderen, kan likevel oppleve fiendtligheten mellom mor og far.

Lawicks hovedbudskap er:

fra demonisering til samarbeid – og bevegelse fra monolog til dialog, ved å gå fra rettsvesenet til behandlingsrommet. Heller enn å fokusere på seire/tap og angrep/forsvar gjennom monologer fra den enes synsvinkel, oppfordres det gjennom en praktisk, erfaringsbasert tilnærming å forsøke dialoger. Målet er å inngå kompro-

misser, som man kan oppnå gjennom økt mentalisering og aksept for ulike subjektive sannheter.

Tilnærmingen som omtales her, kalles imidlertid ikke ”terapi” av de som arbeider etter denne modellen, uten at det ble gitt et annet navn for tilnærmingen. Jeg velger derfor å omtale det som ’opplegg’ og ’program’, ut fra den sterke regien de har på sin tilnærming, da jeg fikk forståelsen av at mye av effekten lå i nettopp det strukturelle. Samtidig er jeg overbevist om at de lykkes med sine krevende utfordringer fordi de er erfarne terapeuter, som møter både barn og foreldre på en slik måte at det skaper endring.

De fleste familiene kommer til Lorentzhuis som tvangstiltak fra Barneverntjeneste eller Rettsvesen, men noen familier har også kommet frivillig. Tilbudet har blitt kjent, og etter hvert etterspurt. Det stilles kun to betingelser for deltagelse i opplegget: foreldrene skal ikke ha kontakt med Rettsvesenet, heller ikke advokater, så lenge de deltar i programmet, og de skal ikke være rusmisbrukende. Iflg. Lawick har de færreste av foreldrene ikke lenger behov for advokathjelp etter å ha gjennomgått programmet.

Opplegget som ble presentert under kongressen har Lawick utformet sammen med kolleger fra Lorentzhuis i samarbeid med et traumesenter i Nederland. Det går over seks måneder, med åtte møter av to ettermiddagstimers varighet. Det er seks familier som deltar i programmet, som igjen inndeles i foreldre- og barnegrupper, med henholdsvis 12 foreldre og 6 barn, begge med to terapeuter. Gruppene har møter samtidig, i samme hus.

Barnegruppene har hatt et aldersspenn fra 4 til 17 år, med felles målsetting for dem alle: å gjøre barna sterkere. Barnegruppene bruker kreative uttrykk som tegning og drama i tematiseringen av deres livssituasjon, som utgangspunkt for samtaler. Noen rollespill filmes. Vi fikk se et eksempel, da en jente spilte en irritert mor som kranget med far i en telefonsamtale. Mange barn kom inn som et demonstrasjonstog, med rop og plakater, og ga dermed i fellesskap en sterk protest mot foreldrenes oppførsel.

Parallelt har foreldrene ulike øvelser, som bl.a. lar dem erfare hva deres barn opplever. Vi fikk selv prøve enkelte roller under workshop i stram regi av Lawick og hennes kollega, Erik van der Elst. F.eks. ble 12 frivillige satt i en "foreldregruppe", som så fikk detaljerte instruksjoner: to stoler ble satt mot hverandre, og to "foreldre" skulle sitte rygg mot rygg, i rollen som barn. På hver side skulle fem "foreldre" stå mot hverandre, og la verbalt sinnesuttrykk få fritt utløp. Alle skulle snakke sitt eget språk, for at man skulle kunne ta i, uten hensyn til det som faktisk ble sagt. Deretter ble "foreldrene", som hadde sittet på barnestolene, bedt om å beskrive sine opplevelser, før rollene rullerte i gruppen.

Det viste seg mye vanskeligere for foreldrene som hadde hatt barneposisjonen å uttrykke sitt sinne med like stor kraft, etter å ha erfart skyts over eget hode.

Foreldrene hadde også kreative oppgaver, da de ble oppfordret til å formidle sine håp og ønsker for sitt barn, for fremtiden. Noen brukte bilder og modellering, mens andre valgte ord.

Mot slutten av programmet møttes de to gruppene på utstillinger; foreldrene fikk først se hva barna hadde laget. Så fikk barna se hva foreldrene hadde laget.

Vi fikk se noe av dette, som film, sterke bilder og dikt, som jeg gjerne skulle ha gjengitt her, men jeg følger Lawicks oppfordring om å respektere konfidensialiteten i det kliniske materialet. At et barn hadde laget et bilde av et menneske med et ansiktsuttrykk som i Munch's skrik, dratt i fra to motsatte kanter, gir likevel en illustrasjon til tema.

Det var nok ikke tilsiktet, men likevel ble det slik at vi to norske som deltok som "foreldre" under workshop, ble ekstra godt kjent med våre to "fraskilte ektefeller", og fikk dermed utvekslet tanker og erfaringer med en polsk og en belgisk familieterapeut vi nok ikke ellers ville ha kommet i kontakt med. Også andre som hadde hørt Lawick, utvekslet tanker vi var blitt opptatt av i dagene som fulgte. Dette var en hyggelig bieffekt av å høre om dette spennende arbeidet, som i et fremmed land, lot mennesker som står overfor de samme utfordringene, berike hverandre med sine erfaringer fra ulike steder i Europa. I tillegg til arbeidet til Lawick og medarbeidere på Lorentzhuis ble disse møtene en ekstra bonus, fordi dette fagfellesskapet ikke har landegrenser.

Henriette C. Alsing,
psykolog med spesialitet i klinisk familiepsykologi,
Ambulant Familieenhet (AFE), Vestre Viken
Varamedl. i styret for NFFT
Henriette.Alsing@nfft.no

INTERVJU OM:

Spesialitet i Familiepsykologi:

Bente Barstad i samtale med psykologspesialist Egil Øritsland

Egil Øritsland
Arkivfoto

Årets landsmøte i Norsk Psykologforening er verdt å vie oppmerksomhet. Det var i forkant pessimisme i forhold til hva som ville skje med spesialiteten i Familiepsykologi da nytt reglement for spesialistutdanningen skulle vedtas.

Jeg tok kontakt med Egil Øritsland som deltok på Norsk Psykologforenings landsmøte som en av delegatene fra Buskerud, for å få høre hva som skjedde da spesialistutdanningen ble vedtatt.

Egil forteller at forslaget til ny spesialistordning som landsmøtet skulle ta stilling til hadde som overordnet mål å tilfredsstille signaler fra Helsedirektoratet om hva de ville kreve for at Norsk Psykologforening fortsatt skulle få ha styringen med spesialistordningen og spesialistutdanningen. De oppfangede signalene var at spesialitetene skulle gjenspeile hva slags psykologkompetanse samfunnet trenger, og hva arbeidsmarkedet ber om. Samtidig var det signaler om at direktoratet ønsket en forenkling og reduksjon når det gjaldt antall spesialiteter. Norsk Psykologforening hadde møtt disse signalene med å foreslå en modulbasert spesialistordning som skulle øke fleksibiliteten når det gjaldt enkeltpsykologers mulighet til å bygge på og spesialtilpasse sine spesialiteter slik at de kunne møte interessene fra arbeidsmarkedet.

I dette forslaget druknet og forsvant familiepsykologien og ble forsøkt plassert innenfor en ny spesialitet i psykoterapi, der det skulle kunne velges som en av flere andre terapimetoder. Familiepsykologi og familieterapi ble altså forsøkt redusert til en av flere terapeutiske metoder.

Dette var selvsagt svært bekymringsfullt for oss som arbeider i feltet og som ser at familie- og systemisk tenkning og praksis representerer alternative perspektiv og forståelse som det *til de grader* er behov for i en tid med klare tendenser til ensretting mot en medisinsk og lineær kausalforståelse som smalner inn psykologifaget.

I tillegg skulle det være spesialiteter for barn- og ungdom, og for voksne. Egil understreker at de så det som ulogisk at disse skulle være spesialiteter mens Familiepsykologi ikke skulle kunne være det. Samtidig foreslo man en spesialitet i psykoterapi hvor familieterapi kunne komme inn.

- ”Skulle det bety at man ikke skulle læres opp i terapi dersom man valgte å bli spesialist i enten barn/unge eller voksen ?? ”, spør Egil.

Han sier videre at her var det vanskelig å ikke få inntrykk av at innpakningen som skulle gjøre Helsedirektoratet tilfreds var viktigere enn innholdet i pakken.

Egil og Buskerud delegatene var også bekymret for at modulmodellen skulle gjøre det mulig å oppnå formell spesialistkompetanse med lavere kvalitet fordi man kunne velge moduler uten samme fordypning og dermed samme kvalitet som ønsket. Mye av kvaliteten på familieprogrammet som har eksistert til nå, handler om en å være del av et kull, få en bred dekning av viktige deler av feltet, og gjennom dette ha mulighet for prosesslæring. Bekymringen var at dette ville gå tapt ved et for ensidig fokus på moduler og «litt av hvert»-valg.

Egil, og de andre som dro til landsmøtet, var med dette utgangspunktet ikke særlig optimistiske. MEN: Så åpner presidenten i sitt innledningsforedrag med å fortelle at Helse-direktoratet et par-tre uker tidligere hadde skrevet at de nå ga NPF full tillit til selv å forvalte sin egen spesialistordning. Med andre ord var det plutselig ikke lenger noen trussel om å miste styringen med spesialistordningen. Dermed var det heller ikke lenger behov for å redusere antallet spesialiteter. En mulighet åpnet seg!

Buskerud avdelingen så muligheten, og brukte den til å komme med forslag om Familiepsykologi som egen spesialitet. De fikk Rolf Sundet inn i redaksjonskomiteen som skulle prøve å finne fram til et omforent forslag i til ny ordning.

Egil understreker: ”Rolf Sundet gjorde en formidabel innsats og dermed kom vi i havn”. Han vil også nevne Per Eriksens rolle der, som var på landsmøtet som gjest i forbindelse med at hans kone Ann Magritt Aanonsen skulle utnevnes til æresmedlem. Det skal visstnok være første gang i NPFs historie at en gjest har blitt gitt talerett i drøftinger av landsmøtesaker slik Per fikk! Per Eriksen deltok på denne måten også i å skape den positive stemningen som fikk saken vår i gjennom, forteller Egil.

- *Hva slags argumenter ble løftet opp i debatten og ”forhandlingen”?*

”Argumentene som ble lagt fram var at Familiepsykologi og familieterapi ikke bare er en metode. Det handler om forståelse av den konteksten vi alle lever i, nemlig familie, nære relasjoner og nettverk. Derfor er det feil bare å la familieterapi være en av flere metoder innen en generell terapispesialitet.

De understreket også at det blir feil bare å tenke spesialiteter for de som arbeider med helse. For eksempel må også psykologer i familievernet kunne tilbys en spesialitet som passer med sitt arbeidsfelt. Videre vil dette være en god spesialitet for arbeid i kommuner og andre systemer. De var viktig for gruppen å løfte fram familie og nettverk som viktig fagområde på linje med de andre foreslåtte spesialitetene. Det vil bli en sterkt redusert kvalitet på opplæringen innen dette feltet dersom det bare skal være et tillegg innenfor spesialiteten voksne eller barn/ungdom”

Sentralstyrets argument for å opprettholde sitt forslag var at de mente det ville være bedre for familiepsykologi å bli lagt innen psykoterapispesialiteten, fordi det der ville være krav om et høyere antall undervisningstimer enn i de andre spesialitetene. De mente forslagsstillerne derfor burde ta i mot «tilbudet» fordi vi da ville få mer undervisning og dermed bedre kvalitet. Videre hadde de et ønske om reduksjon i antallet spesialiteter som utgangspunkt for sitt forslag.

- *Var dette et kontroversielt vedtak, Egil?*

- ”Det så ikke sånn ut på landsmøtet. Av innleggene fra talestolen, støttet det store flertallet vårt forslag. Det kunne se ut til at det var bra for landsmøtet å kunne si klart fra om at vi ønsket en faglig begrunnet ordning og ikke en ordning som ble oppfattet som diktert av hensyn til ytre styring. Det ser ut som landsmøtet ønsker en psykologfaglig retning og ikke en markedstilpasset retning på hvordan vi skal legge opp spesialiseringsløpet vårt. Samtidig var det spennende at det ikke var noen innlegg som argumenterte mot betydningen av Familiepsykologi som et viktig perspektiv og bidrag i fagfeltet. Vi som snakket for forslaget om Familiepsykologi som egen spesialitet kjente støtte for å se Familiepsykologi som en viktig del av fagfeltet.”

- *Hva vil du Egil si om betydningen av vedtaket for faget og fagmiljøet?*

- ”Flere la i diskusjonen vekt på betydningen av å ha en egen spesialitet for å bygge status, bli hørt og tatt hensyn til. Vi mener vedtaket på denne måten har betydning både innover i egne rekker, og utover i samfunnsdebatt. Vi tror det er viktig for det familierapeutiske feltet å ha med psykologene, på samme måte som at det er viktig for psykologfaget å bli påvirket og inspirert fra familierapifeltet. At vi nå har en egen spesialitet skaper grobunn for at flere psykologer i framtiden vil finne utviklingsmuligheter innen vårt felt. Alternativt ville vi stått i fare for å bli en utdøende rase i familierapifeltet. Det er mange bidragsytere fra flere faggrupper i feltet, og vi ønsker at også psykologene skal være blant dem videre. Nå har vi en bedre mulighet til å oppnå dette.”

På det nåværende tidspunkt er det ikke klart hvordan innholdet i spesialiteten Familiepsykologi vil se ut og eventuelle likheter/forskjeller ift andre familierapiutdanninger. Det er ikke gjort landsmøtevedtak på innhold, bare på rammene for spesialistordningen. Arbeidet med å tilpasse innholdet til de nye rammene starter derfor nå.

Vi vil få vite mer om dette etter hvert som programmet for den nye spesialiteten tar form. Det antas at Institutt for Aktiv Psykoterapi (IAP) fortsatt vil være en viktig aktør og tilbyder av familieprogram for psykologer. Her finnes mye erfaring med å lage og drive program etter gammel ordning der familiepsykologi har vært et fordypningsområde innen spesialitet i klinisk psykologi.

To som nevnes spesielt:

Rolf Sundet

Per Eriksen

- *Helt til slutt Egil, er det noe mer du tenker er viktig å si?*

”Ja, eg vil rette en stor takk til Rolf Sundet som på vegne av oss i Buskerudavdelingen la fram og frontet forslaget om egen spesialitet. Takk også til Per Eriksen som støttet opp underveis. Fin støtte også fra delegatene fra Sogn og Fjordane.

Og vi bør også takke for muligheten til å oppleve at man kan finne muligheter man ikke trodde var mulige på forhånd. Inspirerende opplevelse som skjerper troen på at det går an.”

Jeg mener, og tror jeg har mange med meg, i at Egil og alle de som stod på og frontet Familiepsykologi som egen spesialistutdanning, fortjener en stor takk. De grep muligheten når den åpnet seg. Og fikk gjennomslag og støtte fra Norsk Psykologforenings landsmøte for å se familiepsykologi som en viktig del av fagfeltet.

Bente Barstad
Styret NFFT, nestleder
bente.barstad@nfft.no

Systemisk kafé i Drammen

med Terje Tilden og Anne Hedvig Vedeler

Av Marit Reinfjord Simonsen

Torsdag 19.september inviterte Systemisk kafé Drammen for 7. gang til faglig og uformelt treff på Buddy. Denne høstkvalden fikk rundt 50 gjester møte Terje Tilden i samtale med Anne Hedvig Vedeler.

Terje Tilden har bakgrunn som klinisk sosionom og familieterapeut. Han er nå assisterende forskningsleder ved Modum Bad og sluttførte sitt doktorgradsarbeid om parterapi i oktober 2010.

Han leder nå RCT-prosjektet "Tilbakemelding i samtaleterapi" som forsker på effekten av elektronisk tilbakemelding fra klient til terapeut ved tre terapienheter med bruk av STIC (Systemic Therapy Inventory of Change). Behandlingsmessig innebærer dette innføring av endret klinisk praksis fordi tilbakemelding fra klienter i pågående terapi regelmessig blir gjort tilgjengelig for terapeutene. Dette kan være en hjelp til klinisk vurdering og som støtte i den terapeutiske prosessen, og følgelig kan dette styrke samarbeidet og bruker-medvirkningen i terapi. Forskningsmessig kan dette gi økt kunnskap om hva som bevirker endring i psykoterapi.

Anne Hedvig Vedeler har tidligere vært gjest hos oss i Drammen, og vi var glade for at hun ville komme tilbake. Hun er utdannet psykolog, og i 2011 tok hun sin doktoravhandling *Dialogical Practices – Diving into the Poetic Movement – exploring 'supervision' and therapy*, ved University of Bedfordshire i England. Til daglig har hun sin privatpraksis som terapeut og veileder, og hun underviser i familieterapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet Høgskole i Oslo.

Samtalen starter med at Anne Hedvig viser til Terjes opptatthet av klienters forventninger, og inviterte ham til å si noe om sine forventninger til kveldens samtale. Terje ønsket å snakke om forskning i

klinikk, og det viktige med at forskningen må oppleves nyttig for dem det forskes på. Terje fortalte om hvordan han i sitt arbeid på Modum Bad hadde blitt oppmuntret og støttet til å se at forskning kunne være noe for ham. Noen andre trodde på ham, og gradvis trodde han på seg selv som forsker også. Han ønsket svar:

- Hjelper det jeg driver med? - Får jeg pålitelige svar når jeg spør klienten, eller syns han synd på meg og tør ikke svare ærlig? - Hvordan få fram klientens stemme?

Dersom vi vet at det vi gjør virker, vil vi oppleve oss tryggere som terapeut og dette vil smitte over på klientene. Når vi er tryggere, klarer vi også å gjøre mer av andre virksomme ting som å være kreativ og fleksibel. Det er viktig at terapeuten tør å være tydelig på sin ekspertise, for å trygge klienten som forventer å få hjelp. Terje understreker at dette selvfølgelig må formidles på en respektfull måte i møte med klienten.

Anne Hedvig utfordrer Terje på om det ikke heller kan være andre veien; at vi møter klienten på en kreativ og fleksibel måte for å få en god relasjon, og at vi etter hvert kan være tydeligere på hvordan vi kan hjelpe dem. Er ikke det avhengig av de første møtene og relasjonen vi får?

Terje mener det ikke er noe enten-eller her da disse faktorene inngår i en gjensidig og avhengig påvirkning. Wampolds forskning viser at det første møtet og relasjonen i stor grad påvirkes av at klienten opplever terapeuten som kompetent. Dette samsvarer med forskning på hva klienter sier er viktig

for å få utbytte av terapien, nemlig å oppleve en terapeut som framstår med tydelig kompetanse, og som aktivt bidrar med å etablere struktur, fokus, mål og arbeidsmåte i samarbeidet. Graden av hvor sterkt terapeuten bør bidra med dette vil variere avhengig av klientens problemer og behov. Og det er nettopp gjennom bruk av systematisk tilbakemelding fra klienten at en sikrer kjennskap til om klienten opplever kontakten med terapeuten som hjelpsom ut fra disse kriteriene. Forskning viser at uten bruk av systematisk tilbakemelding, er det svært få klienter som sier fra dersom de ikke opplever terapien som hjelpsom, og at vi terapeuter ikke klarer å legge merke til når det vi gjør ikke er bra for klienten. Systematisk tilbakemelding hjelper oss å stoppe opp tidlig i forløpet og gjøre ønskede endringer for å få til noe som er hjelpsomt og effektivt.

Samtidig er det viktig å være sensitiv i forhold til om tilbakemeldingsskjema passer for klienten, og at det ikke bærer preg av være en instrumentell handling. Det skal ikke brukes ukritisk, men informasjon som kommer fram må tas videre med klinisk skjønn.

- Vi erfarer at bruk av vårt tilbakemeldingssystem STIC krever at terapeuten må være kompetent for å kunne velge ut og gjøre bruk av relevant informasjon blant mengden av tilbake-

meldinger, noe som illustrerer at dette ikke er å innføre noe lettvint og instrumentelt i terapien, sier Terje.

Anne Hedvig er god på å sjekke ut hva Terje forventer av henne gjennom hele samtalen. Mot slutten av samtalen snakker han litt om doktorgradsavhandlingen sin, og om betydningen av praksisnær forskning som noe som skal formidle relevante funn, at data samles inn i prosessen og brukes videre i terapien.

Avslutningsvis fikk Terje et spørsmål fra forrige gjeste på Systemisk kafé Drammen, Randi Frieda Bagge. Hun lurte på hva han ville gjøre om han fikk et friår med lønn. Terjes svar utløste lav humring i kafeen; han kunne tenke seg å studere statistikk et år. Anne Hedvig lurte på om Terjes kone hadde svart det samme. Terje måtte innrømme at hun nok heller hadde ønsket seg et år med opplevelser og reiser.

Terje har forberedt et spørsmål til vår neste gjest. Møt opp i Drammen 13.mars, så får du møte Odd Arne Tjersland i samtale med Andreas Owe.

Marit Reinfjord Simonsen
for Systemisk kafé Drammen
marit.simonsen@lifi.no

Anne Hedvig Vedeler og Vedeler Terje Tilden i Drammen.

JOURNAL OF FAMILY THERAPY 4/13

Like før jul kom bladet igjen til oss i Norge, og vi har kastet oss over det. Spennende. Dette britiske bladet kommer ut fire ganger i året, og vi kan alle kan lese det på grunn av tilgangen til språket. Ofte lar vi være fordi vi tror det er for tungt og uforståelig. Men hvis vi ser nøyer på innholdet i bladet og summary av artiklene finner vi viktige temaer og seriøs behandling av disse uansett hva det dreier seg om.

Denne gangen begynner det med terapi ved «affairs» som vanligvis ikke blir oppfattet verken som noen psykiatrisk metode eller tilstanden som krever noen diagnose. Ønsket om å være i et forpliktende forhold med mye kjærlighet er fortsatt et sterkt ideal i dagens vestlige samfunn. «Familie» er et hedersord som står sterkt selv om vi ikke alltid er like klare på hva det er. Noen medlemmer av familien velger vi selv, andre personer er «automatisk» vår familie, enten vi liker det eller ikke. Family Therapy peker på at vi ikke er nok i oss selv. Ubuntu, sier afrikanerne – vi er noe i kraft av at vi er noe for andre. Vi er en del av fellesskapet, det kollektive. Nydelig tenkning kan vi si fordi det er slik det er innrettet i menneskelivet. Parrelasjonen f.eks. er jo selvvalgt, i hvert fall til en viss grad. Noen ønsker å bestemme parrelasjonen også for andre – tvangsgifting kalles det ofte da. Fordi man tar andre hensyn (for eksempel økonomiske) enn «de spontane behov» og kjærligheten. Selv i de populære dating-byråene tar man utgangspunkt i at det er «lover og regler» som styrer hvem man «faller for» - enda om man selv ikke kan vite dette sikkert på forhånd. Pardannelse synes å være et universelt fenomen – det finnes til og med dem som på norsk TV finner seg kvalifisert til å finne ut om folk passer sammen eller ikke.

«Passion» og «match» er begreper man trekker fram, selv om alle vet at å forsøke å finne et godt mål som passer for alle ikke lar seg gjøre. *Match* er det enkleste og lar seg ofte dele opp i faktorer – men *passion* lar seg vanskelig måle og kan i hvert fall ikke deles opp i faktorer og kan også vanskelig la seg styre.

Det er derfor spennende når den nye redaktøren for JFT (Journal of Family Therapy), Reenee Singh, starter sin femårsperiode med en artikkel som heter: «Working with affairs in couple therapy» og havner på det evige (om ikke akkurat vitenskapelig baserte) temaet: Forgiveness. For der er jo et av temaene utroskap. Det dreier seg om både svik og å tilgi dette for å komme seg videre. Det er ikke bare religiøse koryfeer som lærer - seg og oss - å tilgi, vi må alle faktisk gjøre det av og til. Vi må videre og stadig videre – bare inntil vi dør riktig nok, men da har vi alle fall fått en sterk smak på hva livet dreier seg om i løpet av de årene vi har levd. Vi kommer ikke unna at vi må ta store valg i livene våre, at mange av dem er smertefulle og har digre konsekvenser. Kanskje blir det lettere med årene, tror mange.

Stephen T Fife, Gerald R. Weeks and Jessica Stellberg-Filbert har i denne artikkelen beundringsverdig nok forsøkt å dele opp grunnlaget for begrepet «forgiveness» og sier at forskning på dette området faktisk har økt kraftig de siste tjue årene. De deler begrepet opp i fire faktorer - også fordi dette er nyttig om man skal drive terapi:

- *Empati* (lære seg non-defensive lytting, anta at partneren er like ufullkommen som en selv, men ikke nødvendigvis medfødt slem og/eller ond.) Dessuten må vi lære oss til å se situasjonen fra den andres side.
- *Ydmykhet* (lære seg å minske skyldfølelse og skyldgiving.) Vi må lære partnerne til begge å ta ansvaret for hva som ble sagt og gjort og uttrykke ansvar for konsekvensene.

- *Forpliktelse og håp* om framtida. Ønske om evt. å holde forholdet gående, bevare de gode minnene og de positive følelsene og sikte mot nye felles mål og drømmer.
- *Beklagelse* – ærlig ment – (over at man gjorde det man gjorde) Gjøre sitt for å gjøre det bedre igjen og be om å bli tilgitt.

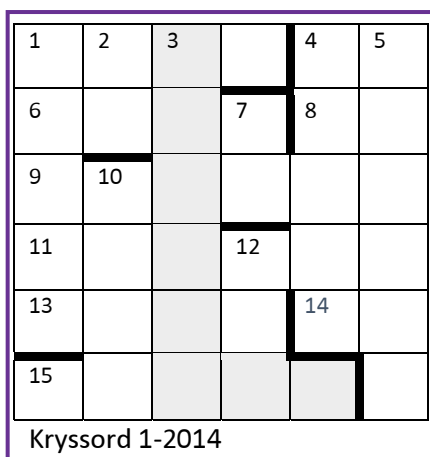
Det gjelder som terapeut ikke å hefte seg opp i og la seg stanse av parets nattelange diskusjoner om hvorfor. Evt. kan terapeuten ta partnerne hver for seg, og der behandle sorg og sinne slik at det ikke tar hele plassen for parterapien hos terapeutene. Det er naturligvis stor fare for at den utenomekteskapelige relasjonen vil ødelegge for videre utvikling av forholdet som derved oppløses. Man stoler ikke lengre på hverandre.

Selv om mange innenfor- og utenfor-relasjoner stanser relasjonen etter en «affair» og skiller seg, tror forfatterne mye kan bli bra og annerledes om de blir møtt voksent og rasjonelt. Det synes fornuftig å tenke på forhold som «good enough» og ikke «perfect» sier Janet Reibstein i en kommentar til artikkelen. Det skader i hvert fall i mange tilfeller ikke å forsøke. Litt defensivt kanskje, men realistisk. Vår jobb er jo ikke å redde alle ekteskap. Eller ...?

For øvrig består bladet denne gangen av en oppsummerende gjennomgang av metoder i familieterapi basert på Jaakko Seikkulas dialogiske praksis fra Finland som går ut på i prinsippet å møtes med pasientene når og hvor de trenger det. Det viser seg at møtene ikke nødvendigvis må være i de dype skogene i Nord-Finland, men kan også finne sted i Great Britain. Det gjelder å ha en «beginner's mind» sier Seikkula, ikke komme til behandlingen med forutinntatte holdninger. For det er oftest holdningene og ikke omgivelsene som er viktige, sier Alex Reed, som også siterer Shotters hyllest av Tom Andersen i denne forbindelse.

Til slutt er det en oversikt over en gryende familieterapikontekst i Macau. Jeg kjente meg igjen fra et studiebesøk i Kathmandu i Nepal tidligere i år. Det gjelder å få begrepene fram og klassifisert. Det står mye igjen her.

Pål Abrahamsen

Vannrett:

- Forening (fork)
- To like
- Sultanat
- Være til hest
- Grenser
- Ler
- Motbydelige
- Drikk
- Gaten

Loddrett:

- Får 1 vannrett medlemmer fra
- Bølgebånd som blir stengt snart
- Er 1 vannretts interesseområde
- Veksten
- Erter
- Idrettsarrangement
- Fugl
- Titte (engelsk)

David Epston kommer til Oslo!

Da David Epston sammen med Michael White i 1990 ga ut boka "Narrative Means to Therapeutic Ends" åpnet de døren inn til det som skulle bli kjent som narrativ terapi.

Epston har vært spesielt engasjert i kampen mot anoreksi. Boka "Biting the hand that starves you" er dedikert til de som kjemper for å komme fri fra anoreksiens tyranni.

On the other side of the looking glass

- narrative therapy in wonderland

Når Epston har valgt denne tittelen for workshopen, skyldes det hans årvåkenhet for hvordan tidens idealer/rådende oppfatninger lurer ungdom inn i følelsen av mislykkethet, selvkløddring, isolasjon. Men når ungdom føler seg mislykket, er det alltid i forhold til noe. Epston ser det som terapeutens forpliktelse å utforske dette "noe" sammen med den unge, eller med hans metafor; å se hva som finnes "på den andre siden av speilet". På hvilken måte preger tidens idealer/rådende oppfatninger hvordan man vurderer seg selv? Her ligger det et befriende potensiale: vi får distanse til problemet, vi er ikke alene om problemet, vi kan påvirke problemet, vi kan gjenoppdage våre foretrukne kvaliteter og ferdigheter. Eller med Epstons ord: vi får mulighet til "å ta bussen dit bussen vanligvis ikke går".

Velkommen til workshop med David Epston – som uttrettelig leker seg fram til virksomme terapeutiske spørsmål.

Tid: 6.- 7. mars 2014 (torsdag 10 – 16, fredag 9 – 15)

Sted: Bymisjonssenteret Tøyenkirken, Herslebsgate 43, 0578 Oslo

Pris for påmelding før 1/2: 3000,- for begge dager, inkludert lunsj (2800,- for medl. av NFFT)

Etter 1/2: 3500 (3300)

Påmelding: brit.selvik@bymisjon.no

Arrangør: ROBUST, Kirkens Bymisjon i Oslo

ROBUST er et forebyggende tilbud for barn og unge i skolealder og deres familier, som strever med konflikter eller problemer av ulik art. Problembeskrivelsene varierer fra mindre bekymringer og konflikter til forhold som omhandler vold, rus, depresjon, spiseforstyrrelser m.m. www.robust-samtale.no.

Annonse

Løsningen sendes til :

Smedgata 49, 0651 Oslo (Merk: NFFT /Metaforum). Innen 15. mars 2014

Jeg har løst kryssord nr. 1-2014

Navn:

Adresse:.....

.....

E-post:

R	E	I	D	A	R
A	F	R	I	K	A
M	E	L	S		R
S	P	A	S	U	S
E	V	N	E	N	E
Y	N	D	I	G	E

Løsning 4.2013

Premien er som vanlig kr. 250,- i avslag på neste års NFFT-konferanse på Vetre

I løpet av tre dager vil det bli gitt grundig innføring i mentaliseringsteori, demonstrert holdninger og teknikker i MBT-F, og lagt til rette for egen ferdighetstrening. Kurset vil bli holdt på det tradisjonsrike og sjarmerende spahotellet Albergo Le Terme i hjertet av Toscana.

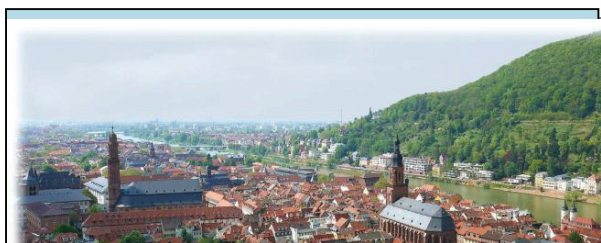
Kursavgift er NOK 9.500, som dekker kurset, shuttlebus, hotell, frokost, lunsj, kaffemat og festmiddag.

Påmelding www.mentalisering.no

Annonsene finnes også på

www.nfft.no

6-8 March 2014 Heidelberg Germany

LINKING SYSTEMIC PRACTICE AND SYSTEMIC RESEARCH

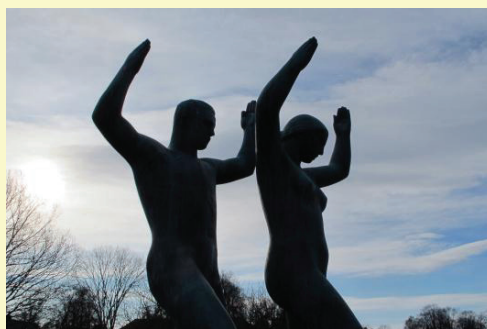
1st European Conference on
Systemic Research in Therapy
Education and Organizational Development

In cooperation with

For mer info:

www.nfft.no

GRUNNKURS I EFT

Emotionally focused therapy for couples

19.-22.mai 2014

Thon hotell Opera

Foreleser: Dr Rebecca Jorgensen

EFT Norge, www.eftnorge.com,

inviterer til et fire dagers grunnkurs i EFT.

EFT er en av de best vurderte metoder for parterapi i verden med svært gode forsknings-resultater.

Metoden er en strukturert korttidsterapi over 8 -20 samtaler i ni trinn. Metoden ble utformet av Susan Johnson og Leslie Greenberg fra begynnelsen av 1980 tallet.

I EFT arbeider man med et emosjonelt fokus. Gjennom bruk av spesifikke intervensjoner når man følelser og behov som muliggjør en kvalitativ forandring i relasjonen.

EFT har sitt teoretiske utgangspunkt i en kombinasjon av humanistisk og systemisk teori, samt tilknytningsteori

EFT tilbyr en tydelig, strukturert metode som kan hjelpe terapeuten i arbeid med par. De intervensjonene som brukes oppleves som logiske og trygge av både paret og terapeuten.

DR. REBECCA JORGENSEN: Rebecca har mange års erfaring som sertifisert veileder og trener i EFT

Norske terapeuter som har gjennomført alle trinn i EFT-opplæringen bistår med veiledning.

OM KURSET OG RAMMENE: Oppstart: Mandag 19.mai kl.10.00 Slutt: Torsdag 22.mai kl. 17.00. Det er viktig at deltakerne har erfaring med terapeutisk arbeid.

KURSAVGIFT: Registrering før 31.01. 2014 kr. 7.900.

Etter 31.01.14 kr. 8.400

Kursavgiften inkluderer deltakeravgift, kurshefte og lunsj. Begrenset antall plasser. Plass tildeles fortløpende og bekreftes ved innbetaling.

- Mer info og bindende påmelding www.eftnorge.com innen 15.mars 2014.

”The Science of love”

De første 30 EFT-parterapeuter kurset av NFFT.

September 2013 hadde 30 erfarne norske terapeuter gjennomført utdanningsløpet I EFT parterapi, som består av et fire dagers grunnkurs og to tredagers kurs I CORE skills. Kursleder har vært Rebecca Jorgensen fra San Diego, USA.

NFFT har stått som arrangør av kursene i denne første runden - for å bidra til å etablere EFT som et tilbud til norske par.

De fleste av de 30 EFT-terapeutene arbeider i familievernet, men mange er også i privat praksis eller arbeider ved andre institusjoner.

Grunnlegger av EFT-parterapi, Sue Johnson hevder at tilknytningsteori, emosjons- og hjerneforskning bidrar til ”the Science of love”, vitenskapen om kjærlighet.

Johnson mener at kjærlighet kan forklares og arbeides med gjennom strukturerte metoder og kan gi nytt håp for par som opplever at følelsene er blitt borte.

Terapeuter som har gjennomført kursrekken i EFT har fått et nytt og virksomt verktøy i parterapi. Metoden krever kunnskap, struktur og trening, tid og innsats for å lære, men gløden og entusiasmen er stor hos de 30 terapeutene over det EFT har tilført.

For å ta EFT videre i Norge ble det etablert en arbeidsgruppe 4.september 2013 på initiativ fra undertergende. Det er denne arbeidsgruppen som arrangerer nye EFT kurs i 2014.

Arbeidsgruppen består av Sissel Gran, Toril Hepsø, Dimitrij Samoilow, Andreas Løes Narum og Marianne Bie.

Det er laget et eget nettsted, med informasjon om kursene og påmelding: eftnorge.com

Om du ønsker å lese mer om EFT kan Sue Johnsons bok, ”Hold me tight” anbefales. Den er oversatt til norsk i 2012 på Pax forlag med forord av Sissel Gran. Norsk tittel er ”Hold meg”.

marianne.bie@mac.com

EFT

Fornøyde deltakere i den ene av de to COREskills gruppene.

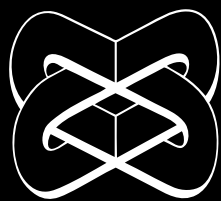

Rebecca Jorgensen forbereder Live-EFT terapi med video-overføring til gruppen.

Samspill

Se mer om EFT i annonsen for nytt grunnkurs – på forrige side.

DISPUK

Narrative og poststrukturalistiske perspektiver

KURSUS I NARRATIV FAMILIETERAPI

På dette kursus vil nyere familierapeutiske interventionsformer blive introduceret.

Kurset vil kort gennemgå familierapiens historie og klassiske hovedpointer ift grundlæggende teoretiske begreber og metodiske praksisformer fra den strukturelle, den strategiske-løsnings fokuserede, den systemiske og den narrative tilgang.

Deltagerne på kurset vil gøre erfaringer gennem mindre øvelser og interview hvor de vil få en praksis-fornemmelse af dele af forskellige tilgange.

Snekkersten • Med Anne Romer • Den 20. - 21. marts 2014, kl. 9-16

Holdnr. 886-14

NARRATIV TRAUMEBEHANDLING:

Sorg, krise, tab & traumer

Ny efteruddannelse for alle som arbejder med personer ramt af større eller mindre traumer og som er interesseret i at inddrage narrative perspektiver i deres arbejde.

Formål:

- At introducere deltagerne til teori, filosofi og grundprincipperne i narrativ traumebehandling
- at vise og eksemplificere disse grundprincipper i praksis
- at give deltagerne mulighed for at tilegne sig metoder og praksisformer, som de umiddelbart kan anvende i eget arbejde med personer ramt af traumer.

Med Anette Holmgren og Allan Holmgren

Snekkersten • Start den 24. marts 2014 • Holdnr. 450-14

NY INTENSIV 1-ÅRIG EFTER- UDDANNELSE:

NARRATIV SUPERVISOR

Supervision er en spændende (og nødvendig) praksis, der styrker og professionaliserer behandlings- rådgivnings- og vejledningsarbejdet.

Denne efteruddannelse i narrativ supervision sigter mod at kvalificere deltagerne til at løse supervisionsopgaver, der strækker sig fra individuel supervision til supervision i både større og mindre grupper.

Uddannelsen sigter mod at deltagerne bliver i stand til at kunne supervisere i relation til både opgaverne, de involverede personer, gruppen, arbejdspladsen, samarbejdspartnere, kulturen, sproget og forhistorien.

Med Anne Romer

Snekkersten • Start den 25. marts 2014 • Holdnr. 700-14

Læs mere på www.dispuk.dk - søg på Holdnr.

SKANDINAVISK LEDER- & KONSULENTUDDANNELSE

Lad fortællingen gøre arbejdet • Menneskelig & professionel udvikling

Dette intensive og krævende uddannelsesforløb tager udgangspunkt i deltagerens eget job, egen organisation, egne problemstillinger, udfordringer og praksis.

Uddannelsen henvender sig til praktisk arbejdende direktører, ledere og chefer på alle niveauer og for interne og eksterne konsulenter i Skandinavien.

4 uger fordelt over 2 år på Kreta.

Med Allan Holmgren • Kreta • Start den 3. maj 2014

Holdnr. 782-14

GRUNDLOVSSEMINAR MED

NILS CHRISTIE:

HVORDAN SKABER VI ET BEDRE

SAMFUND?

Snekkersten • Den 5. juni 2014, kl. 10-16 med efterfølgende middag og fest kl. 17-21 • Holdnr. 818-14

SEKSUELLE OVERGREB

- MEGET MERE END ET TRAUME

Denne workshop vil, med udgangspunkt i narrativ, fænomnologiske og udviklingspsykologiske teorier om selvets udvikling og traumatisering, se på de behandlingsmæssige muligheder, for genetableringen af et righoldigt, varmt og stabilt indre liv.

Snekkersten • Med Anette Holmgren • Den 18. juni 2014 kl. 9-16 • Holdnr. 806-14

SOMMERKOLE 2014:

Narrativ terapi i praksis og praktisk filosofi:

Nye veje til en mere eksperimenterende praksis?

Dette er DISPUKs første åbne værkstedssommerskole med fokus på, hvordan man kan udvikle narrativ terapi og en unik mulighed for at samarbejde i eksperimentariet med DISPUKs team i udviklingen af nye praksisser og forståelsesformer. Med Todd May, Anette Holmgren og Allan Holmgren (foregår på engelsk)

Snekkersten • Start den 23. juni 2014 • Holdnr. 804-14

DISPUK'S 25 ÅRS JUBILÆUM PÅ KRETA

DISPUK afholder 25 års jubilæum på Kreta uge 35/2015.

Udrejse forventes at blive lørdag den 22/8 med oplæg søndag, mandag, tirsdag, torsdag & fredag kl. 9-12.30 & 16-19.30 (onsdag fri). Hjemrejse lørdag den 29/8.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen
Nærmere info følger. • Holdnr. 800-15

Efteruddannelser, kurser, samtaler, terapi, coaching og workshops

www.dispuk.dk

NFFT-ÅRSKONFERANSEN – VETTRE 5. 7. februar 2014:

”Terapeuten på dagsorden”

HOVEDFORELESERE, PLENUM:
Per Isdal og Kari Dyregrov.

WORKSHOPS:

Oddny Rød

klinisk sosionom og familieterapeut,
Familievernkontoret i Molde
**«A være eller ikke være på nett,
er det spørsmålet?»**

Terapeutisk arbeid med par der bruk
av internett og sosiale medier har
bidratt til å skape samlivsproblemer

Per Lennart Lorås

MFSP, PhD stipendiat, Barne- og ungdoms
familieenheten Levanger

**“I seng med fienden, eller
komplementære relasjoner?”**

En analyse av systemisk familieterapi
“møte” med helsedirektoratets
Krav.

Ingvild Dahl

leder ved barnevernstiltaket LINK,
Trondheim kommune

“Humor som terapeutisk praksis”

Margrete

Wiede Aasland

spesialist i sexologisk rådgivning(-
NACS), DL for Institutt for pedagogisk
sexologi og terapi.

“Seksualitet og parterapi”

Hvordan kan jeg bli enda bedre,
som terapeut, til å ville eller våge
å ta opp tema i fht seksualitet.

Rune Zahl-Olsen

familieterapeut, sammen med

Camilla Oanes

PhD stipendiat, ABUP Kristiansand

**“Har grafer og iPad noe å gjøre i
familieterapi?”**

Terapeutiske utfordringer og
oppdagelser med bruk av
tilbakemeldingssystemet STIC

Åse Holmberg

Familieterapeut og PhD stipendiat,
Diakonhjemmets Høgskole

**“Hva har spiritualitet og
eksistensiell mening med
familieterapi å gjøre?”**

Presentasjon av, og dialog
om et pågående PhD prosjekt.

Anne Øfsti

1. amanuensis, Diakonhjemmets
Høgskole

Skrive/leseverksted: **«Hvordan kan
skjønnlitterære tekster inspirere
og utvide terapeuters praksis»**

Margareth Hansen

Psykologspesialist, Asker BUP

«Lykken kommer til den som ler».

Delt glede mellom barn og foreldre,
hvilken betydning det har for vitalisering,
stressreduksjon og tilknytning,
og om hvordan vi kan bidra
til å fremme delt glede i terapi med
familier.

Ingebjørg Flatås

Familieterapeut

Åse Prestvik

leder Lade BehandlingsSenter

Blå Kors Trondheim

**«Betydningen av systematisk
involvering av familie og pårørende
i rusbehandling.»**

Gard Olav Berge

Psykologspesialist

Veslemøy Storstein

KOMPASSET, Blå Kors.

Terapi og rådgivning til unge som har
foreldre med alkoholproblemer.

**«Veier til eget selvstendig liv for
unge som har vokst opp i dysfunksjonelle
familier.»**

Følg med på www.nfft.no

NB!

INNKALLING TIL GENERALFORSAMLING I NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

Thon Hotel Vettre, Asker –
torsdag 6.2. 2014 kl 15.30

DAGSORDEN

1. Valg av dirigent, to referenter og to medlemmer til å underskrive protokollen fra generalforsamlingen
2. Styrets årsberetning for 2013
Orienteringssak: Styret får mange forespørsler med ønske om å spre ulik informasjon til alle medlemmer via medlemsregisteret. Som en service til medlemmer åpner styret opp for å sende ut på felles mail henvendelser knyttet til ønske om informanter ifb masterprosjekt/forskningsprosjekter. *Det skal ellers ikke spres informasjon på mail om kurs/andre aktiviteter som ikke er i regi av NFFT*
3. Årsregnskap 2013 i revidert stand
4. Styrets virksomhetsplan 2014-2016/ Handlingsplan 2014.
5. Fastsettelse av budsjett 2014
6. Årsberetning fra fondsstyret 2013
7. **Forslag til vedtak:** Sekretariatet har følgende forslag til endring i NFFT's vedtekter:
§ 6 UTMELDING. Utmelding av foreningen skjer skriftlig til styret. Når et medlem ikke har betalt sin kontingent foregående år, opphører medlemskapet.
Forslag om at siste setning strykes og tidsfrist for utmeldelse angis:
§ 6 UTMELDING. Utmelding av foreningen skjer skriftlig til styret før årsskiftet.
Valg:
8. Valg av to styremedlem for 2 år.
9. Valg av tre varamedlemmer for 1 år
10. Valg av valgkomité, tre medlemmer for 1 år
11. Valg av revisor for 1 år
12. Valg av ett fondstyremedlem for 2 år
13. Orienteringssaker
14. Eventuelt

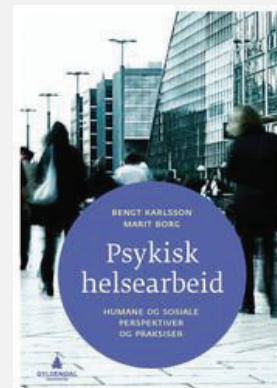

Dokumenter til generalforsamlingen, som årsberetning med mer
blir lagt ut på www.nfft.no i løpet av januar 2014.
Årsregnskapet legges frem på Generalforsamlingen.

Info til langtidsplanleggere:
Neste NFFT ÅRSKONFERANSE PÅ VETTRE blir 11-13 februar 2015.

NYE BØKER:

Redaksjonen kan ikke omtale alle bøkene vi får til gjennomsyn. Den som ønsker å anmelde en av bøkene får den til odel og eie.

Gyldendal 2013

Psykisk helsearbeid
Humane og sosiale perspektiver
og praksiser

Bengt Karlsson, Marit Borg

Denne boken gir en samlet og systematisk fremstilling av psykisk helsearbeid med forankring i human- og samfunnsvitenskap.

Gyldendal 2013

Åpen dialog i relasjonell praksis
Respekt for annerledeshet i øyeblikket.

Jaakko Seikkula, Tom Erik Arnkil

Det er i møtet og samtalen grunnlaget for endring og utvikling legges.

For den relasjonsrettede profesjonsutøveren – det være seg psykoterapeuten, sosialarbeideren, psykiateren, læreren eller lederen – er dialogen fundamentet. I *Åpen dialog i relasjonell praksis* undersøkes dialogen både i dybden og i bredden:

• Hva er dialogens kjerneelementer?

• Hvordan arter dialoger seg i relasjonelle praksiser generelt?

Fra forlagets nettsider

Gyldendal 2013

"Multisystemisk terapi

for barn og unge med alvorlige atferdsvansker"

Scott W. Henggeler, Sonja K. Schoenwald, Charles M. Borduin, Melisa D. Rowland, Philippe B. Cunningham, Ane Sjøbu (overs.)

Boka gir en grundig innføring i det teoretiske og terapeutiske grunnlaget for MST og viser sentrale prinsipper og arbeidsmåter i behandlingsprosessen.

Gyldendal 2013

"Utrolige småbarn

En veileder om småbarnets oppdagelsesferd i livet"

Carolyn Webster-Stratton

Boka viser hvordan du på enkle, men virkningsfulle måter hvordan kan du forstå og fremme den fysiske, sosiale, emosjonelle og språklige utviklingen hos småbarnet ditt, og gi det trygghet?

Bli bokanmelder: Kontakt redaksjonen: kariyk@online.no

Universitetsforlaget 2013

Elsa Døhlje (red.), Anne Marie Støkken (red.)

I denne boken rettes oppmerksomheten mot utfordringer, muligheter og begrensninger for å realisere idealene om mer kunnskapsbaserte velferdstjenester. Her presenteres forskning på feltet, og forfatterne belyser hvordan fagutvikling kan eller bør skje for å fungere.

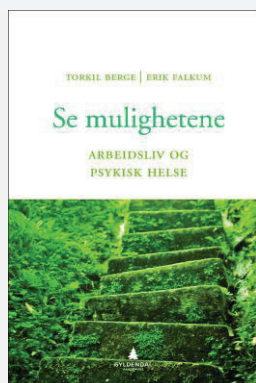
Gyldendal 2013

Ole Christer Finset Lund

"Selvfølelses- og mindfulness-fokusert terapi (SMFT)

Manual for psykologisk behandling"

I denne boken introduseres du for selvfølelses- og mindfulness-fokusert terapi.

Gyldendal 2013

"Se mulighetene

Arbeidsliv og psykisk helse"

Torkil Berge, Erik Falkum

De fleste har behov for å delta i yrkeslivet.

For hva du gjør, sier noe om hvem du er.

Å delta i arbeidslivet er en kilde til opplevelse, anerkjennelse, fellesskap og personlig identitet. Derfor er det viktig å utvikle metoder som gjør det mulig for dem som ønsker det, å ha en jobb – også når de har psykiske helseproblemer.

INNHold: METAForum 1-2014

FASTE SPALTER:

Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side: Pelle Slagsvold	
Intervju v Kari Yvonne Kjølås	4
Lyrisk hjørne	9
Nye bøker	35

ARTIKLER og REPORTASJER:

JULESEMINAR I GAMLE LOGEN "MANGFOLD ..."

Fakhra Salami	
V Henriette C. Alsing	6
Gry Stålseth	
V Hilde Ingebrigtsen	10

FRA EFTA 2013

Seksualitet og intimitet	
V Jarle Svardal	17
Justine van Lawick	
V Henriette C. Alsing	20

Intervju med Einar Øritsland

Om Spesialitet i Familiepsykologi	
V Bente Barstad	22

Systemisk kafé i Drammen

T. Tilden og A. H. Vedeler	
V Marit Reinfjord Simonsen	25

Journal of Family Therapy

V Pål Abrahamsen	27
------------------	----

Om EFT kursene

V Marianne Bie	31
----------------	----

VETTRE INFO +	33
INNkalling til	
GENERALFORSAMLING	34

Avsender:
Enerhaugen
familievernkontor
Smedgata 49 Tøyen
0651 Oslo

Norsk Forening for Familierterapi

Inviterer til

Årskonferanse og generalforsamling 2014

Terapeuten på dagsorden

Hva trenger hjelperen?

Onsdag 5. februar - fredag 7. februar 2014
Thon Hotell Vettre, Asker

Meld deg på www.nfft.no